

ZBIERKA

STANOVÍSK NAJVVYŠŠIEHO SÚDU

A ROZHODNUTÍ SÚDOV

SLOVENSKEJ REPUBLIKY

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

- 33. Vzťah zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze v znení zákona č. 342/2007 Z. z. k ustanoveniam Trestného poriadku o väzbe pri rozhodovaní o väzbe zadržanej osoby v zmysle cit. zákonov - Zákon č. 403/2004 Z.z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 342/2007 Z. z. je tzv. lex specialis, preto jeho ustanovenia majú prednosť pred ustanoveniami Trestného poriadku, ktoré sa použijú iba vtedy, ak zákon o európskom zatykačom rozkaze nemá osobitné ustanovenia.**

Pri rozhodovaní o väzbe uvedený zákon priamo vylučuje skúmanie dôvodov väzby podľa osobitného zákona, ak súd postupuje podľa § 4 ods. 8 cit. zákona. Preto ak súd nepostupuje podľa § 4 ods. 8 cit. zákona, je v zmysle § 17 ods. 1 veta tretia cit. zákona viazaný ďalším a jediným dôvodom, pre ktorý môže byť zadržaná osoba vzatá do väzby a to, ak sú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že zadržaná osoba ujde, alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia. 6

- 34. Námietka zaujatosti z hľadiska podmienok § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 pri rozdielnosti právnych názorov orgánov činných v trestnom konaní a súdu, resp. procesných strán na prejednávanú**

vec - I. Rozdielnosť právnych názorov orgánov činných v trestnom konaní a súdu na prejednávanú vec na jednej strane a procesných strán na druhej strane, pokiaľ ide o právne otázky, ktoré sa majú vo veci riešiť, nemôže byť bez konkretizovania relevantných skutočností z hľadiska § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 podkladom na vznesenie námietky zaujatosti konkrétneho sudcu alebo sudcov, lebo neodôvodňujú ich zaujatosť zo zákonom predpokladaných dôvodov, t. j. pre pomer k prejednáwanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka (a ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom) alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

II. Ani odlišnosť právnych názorov všeobecných súdov všetkých stupňov, vrátane právneho názoru vyjadreného v náleze Ústavného súdu SR nemôže z rovnakých dôvodov viesť k záveru, že orgán činný v trestnom konaní alebo súd je pre uvedenú odlišnosť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v takej veci. 11

- 35. Zákonné podmienky odopretia výpovede svedka podľa § 130 ods. 2 veta prvá Trestného poriadku** - I. Právo svedka odoprieť výpoveď, ak by svojou výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám uvedeným v ustanovení § 130 ods. 2 veta prvá Trestného poriadku je dôsledkom ústavnej ochrany pred takouto povinnosťou (článok 47 ods. 1 Ústavy SR, resp. článok 37 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd). Táto zásada má prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania v zmysle § 1 Trestného poriadku, a to aj vtedy, ak by v konkrétnej veci mohla viesť k dôkaznej núdzi. II. Právo odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku sa ale nemôže vzťahovať na výpoveď svedka ako celok, nemôže byť absolútne (na rozdiel od práva odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku), najmä z dôvodov poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní a súdom možnosť získať dostatočne potrebné podklady na zistenie, či je hrozba nebezpečenstva trestného stíhania reálna. 16

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

- 36. Mimoriadne dovolanie** - Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania. Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O. s. p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa. 22
- 37. Konanie o úschovách** - Účastníkom konania pri rozhodovaní o návrhu na prijatie do úschovy je len zložiteľ (§ 158b O. s. p.). Súd v tomto štádiu konania neskúma otázku spôsobilosti byť účastníkom konania osoby, v prospech ktorej má prijať plnenie do úschovy za účelom splnenia záväzku podľa § 185a a nasl. O. s. p.; nedostatok tejto spôsobilosti nezakladá dôvod na zastavenie konania.
Otázka, či a aké právne účinky bude mať zložiteľ plnenia do úschovy súdu, nie je súčasťou rozhodovania súdu o návrhu na prijatie plnenia do úschovy. Riziko nespĺnenia zákonných dôvodov pre splnenie (zánik) dlhu zložením do úschovy súdu, nesie zložiteľ. 26
- 38. Postúpenie pohľadávky** - Pokiaľ v dovolaní nie sú uvedené konkrétne okolnosti svedčiace o tom, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení, samotné uvedenie ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. nemožno považovať za dostatočné naplnenie dôvodov, pre ktoré sa povolanie podáva, jeho dovolaním napadnuté rozhodnutie nemožno preskúmať z hľadiska jeho opodstatnenosti. 31

- 39. Poistné podmienky** - Ak poistné podmienky ukladajú povinnosť zabezpečiť vozidlo pred odcudzením, poistený je povinný vykonať také zabezpečenie, ktoré je primerané hodnote a povahe prepravovaného tovaru, ale aj okolnostiam a pomerom, kde sa vozidlo nachádza. 39
- 40. Železnice Slovenskej republiky, verejné obstarávanie** - Železnice Slovenskej republiky nie sú štátnym podnikom, ale ide o osobitný subjekt zriadený zákonom, ktorý má postavenie obstarávateľa v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 263/1993 Z. z. Ak tento subjekt uzavrie zmluvu bez splnenia podmienok uvedených v zákone č. 263/1993 Z. z., je takáto zmluva neplatná. 45
- 41. Postúpenie pohľadávky** - Pohľadávku možno postúpiť, aj keď je predmetom neskončeného občianskeho súdneho konania. Prípadné obmedzenia musia vyplývať zo zákona alebo rozhodnutia príslušného orgánu. 49
- 42. Udelenie výnimky** - Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere v znení neskorších predpisov ani iný všeobecne záväzný právny predpis neumožňuje príslušníkovi Hasičského a záchranného zboru udeliť výnimku z požadovaného vzdelania. Prechodné ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. upravujú len postup pri vymenovaní príslušníka Zboru požiarnej ochrany, ktorému už bola takáto výnimka podľa osobitného predpisu udelená. 56
- 43. Relatívna neplatnosť zmluvy** - Dovoľať sa relatívnej neplatnosti zmluvy o prevezení nehnuteľnosti podľa § 40a Občianskeho zákonníka možno i námietkou v katastrálnom konaní o povolení vkladu. Správa katastra je povinná vznesenú námietku doručiť účastníkom katastrálneho konania o povolení vkladu a vysporiadať sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia. 60
- 44. Spor o vlastníctvo** - Spor o vlastníctvo medzi štátom a obcou nemožno riešiť opravou údajov katastra podľa ustanovenia § 59 ods. 1 písm. a) zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností v znení neskorších predpisov, lebo nejde o rozpor zápisu s verejnou listinou alebo inou listinou, ani o rozpor s výsledkami prešetrovania zmien údajov katastra, ani o rozpor s výsledkami revízie údajov katastra, ale o rozdielny právny názor štátu a obce na otázku prechodu vlastníctva k nehnuteľnosti z vlastníctva štátu do vlastníctva obce podľa § 2 ods. 1 zákona č. 13S/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, ktorý môže znamenať zmenu v osobe vlastníka. 64

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

33.

ROZHODNUTIE

Zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 342/2007 Z. z. je tzv. lex specialis, preto jeho ustanovenia majú prednosť pred ustanoveniami Trestného poriadku, ktoré sa použijú iba vtedy, ak zákon o európskom zatykačom rozkaze nemá osobitné ustanovenia.

Pri rozhodovaní o väzbe uvedený zákon priamo vylučuje skúmanie dôvodov väzby podľa osobitného zákona, ak súd postupuje podľa § 4 ods. 8 cit. zákona. Preto ak súd nepostupuje podľa § 4 ods. 8 cit. zákona, je v zmysle § 17 ods. 1 veta tretia cit. zákona viazaný ďalším a jediným dôvodom, pre ktorý môže byť zadržaná osoba vzatá do väzby a to, ak sú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že zadržaná osoba ujde, alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. januára 2008,
sp. zn. 2 Tost 2/2008)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci vyžiadanej osoby M. S. v konaní o návrhu krajského prokurátora na jej vzatie do väzby, na základe sťažnosti vyžiadanej osoby proti uzneseniu predsedu senátu Krajského súdu v Prešove z 21. decembra 2007, sp. zn. 6 Ntc 10/07, podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a podľa § 17 ods. 1 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyžiadanú osobu M. S. vzal do väzby na základe európskeho zatykáacieho rozkazu z 10. augusta 2007, sp. zn. 1 T 232/2006, vydaného samosudcom Okresného súdu v Prostejove, ČR, pre skutky kvalifikované ako trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, 2 a ako trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 písm. b), e), ods. 2 Trestného zákona ČR (pre skutky 1 a 2, resp. 1 a 3). Väzba začala plynúť 19. decembra 2007 o 11.10 hod. a vykoná sa v Ústave na výkon väzby v Prešove.

Z o d ô v o d n e n i a :

Predseda senátu Krajského súdu v Prešove na návrh krajského prokurátora v Prešove z 20. decembra 2007, sp. zn. 2 Kpt 135/07, uznesením, sp. zn.

6 Ntc 10/07, z 21. januára 2007 rozhodol, že podľa § 17 ods. 1 zákona č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov, z dôvodov § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku berie do väzby vyžiadanú osobu M. S., nar. 1. septembra 1980, v Boskovicich, rod. č. 800901/3782, okres Blansko, Česká republika, trvalé bytom 679 53 Benešov č. 175, okres Blansko, Česká republika, naposledy bytom Uherova 2915/21, Poprad, a to na základe európskeho zatykáacieho rozkazu z 10. augusta 2007, sp. zn. 1T 232/2006, vydaného samosudcom Okresného súdu v Prostějove, Česká republika, pre skutky kvalifikované v bodoch 1. a 2. ako trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona Českej republiky a v bodoch 1. a 3. ako trestný čin krádeže podľa § 247 ods. 1 písm. b), e), ods. 2 Trestného zákona Českej republiky s tým, že väzba začala plynúť 19. decembra 2007 o 11.10 hod. a vykoná sa v Ústave na výkon väzby v Prešove.

Proti vyššie citovanému uzneseniu predsedu senátu krajského súdu vyžiadanej M. S. do zápisnice o jeho výsluchu predsedom senátu bezprostredne po vyhlásení uznesenia zahlásil sťažnosť, ktorú neskôr písomne odôvodnil prostredníctvom svojho obhajcu.

Sťažovateľ namietal, že prvostupňový súd neskúmal dostatočne, či skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, sa stal a či ho spáchal obvinený, či má všetky znaky trestného činu, či sú zrejmé dôvody pre podozrenie, že tento čin spáchal obvinený a či so zreteľom na okolnosti prípadu, osobu obvineného, závažnosť trestného činu nemožno účel väzby dosiahnuť iným opatrením. V ďalšom poukázal na to, že bol v rámci právnej pomoci k veci vypočutý na UJKP v Poprade, kde predovšetkým poprel spáchanie dvoch skutkov s tým, že spáchal iba tretí skutok. Oznamil aj svoju adresu u družky M. H., Poprad, Uherova 2915/21, kde mu písomnosti mohli byť doručované. Nemá záujem sa skrývať, žije riadnym životom a prispieva na výživu svojho dieťaťa. Dôvod útekovvej väzby nemožno zakladať na tom, že môže kedykoľvek opustiť územie Českej republiky, pretože sloboda pohybu je ústavne zaručená. Rovnako neobstojí názor, že by mohol pokračovať v trestnej činnosti, keďže stíhané skutky sa mali odohrať v roku 2005 a od tej doby sa nedostal do rozporu so zákonom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 192 ods. 1 písm. a), b) Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku prvostupňového uznesenia o vzatí vyžiadanej osoby do väzby v rámci konania o vydanom európskom zatykačom rozkaze, ako aj konanie predchádzajúce tomuto výroku napadnutého uznesenia a dospel k záveru, že sťažnosť vyžiadaného M. S. bola sčasti dôvodná, aj keď z iných dôvodov než sú tie, na ktoré sa v sťažnosti poukazuje.

Z obsahu predloženého spisu vyplýva, že krajský súd vykonal všetky nevyhnutné procesné úkony potrebné pre vyslovenie záveru o tom, či možno na podklade Okresným súdom v Prostějove vydaného európskeho zatýkacieho rozkazu rozhodnúť o vzatí vyžiadaného M. S. do väzby.

Predovšetkým treba uviesť, že krajský súd mal k dispozícii originál európskeho zatýkacieho rozkazu z 10. augusta 2007, sp. zn. 1T 232/2006, ktorý vydal samosudca uvedeného súdu na vyžiadaného M. S. K predmetnému zatýkaciemu rozkazu je pripojený aj rovnopis obžaloby Okresného štátneho zastupiteľstva v Prostějove z 5. októbra 2006, sp. zn. 2 ZT 17/2006, ktorá na vyžiadaného bola podaná na Okresnom súde v Prostějove 6. októbra 2006 pre skutky podrobne rozvedené v citovanej obžalobe, ale aj v odôvodnení preskúmaného uznesenia.

Správny je záver v napadnutom uznesení, že predmetný európsky zatykačí rozkaz obsahuje všetky zákonom predpísané náležitosti, bol vydaný príslušným orgánom a boli dodržané lehoty pri rozhodovaní o zadržaní a vzatí do väzby, upravené v ustanoveniach § 15, § 16 a § 17 už citovaného Zákona o európskom zatykačom rozkaze. Rovnako správne a argumentačne výstižne predseda senátu krajského súdu v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na ďalšie okolnosti, ktoré by mohli brániť vzatiu vyžiadaného do väzby, ktoré však naplnené neboli (pozri strana 4 a nasl. odôvodnenia napadnutého uznesenia) a Najvyšší súd preto na uvedené dôvody v podrobnostiach odkazuje.

Správny je aj záver v napadnutom uznesení, že vyžiadaná osoba M. S. nemohla byť v posudzovanom prípade na podklade európskeho zatýkacieho rozkazu vzatá do väzby iba podľa prvej vety ustanovenia § 17 ods. 1 zákona č. 403/2004 Z. z., pretože so zreteľom na charakter trestných činov, pre ktoré bol zatykačí rozkaz vydaný, nebol dôvod postupovať podľa § 4 ods. 8 zákona č. 403/2004 Z. z. Ak by tomu tak bolo, musel by byť vyžiadaný vzatý do väzby bez ohľadu na dôvody väzby podľa osobitného zákona (rozumej Trestného poriadku).

Nesprávne sú však ďalšie úvahy v napadnutom uznesení, pokiaľ sa v nich konštatuje, že práve v dôsledku toho, že sa nepostupovalo podľa § 4 ods. 8 zákona č. 403/2004 Z. z., bolo treba skúmať, či sú dané a ktoré dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku.

Podľa § 17 ods. 1 zákona č. 403/2004 Z. z. predseda senátu krajského súdu rozhodne do 48 hodín od dodania zadržanej osoby o návrhu prokurátora na jej vzatie do väzby. Ak súd postupuje podľa § 4 ods. 8, predseda senátu zadržanú osobu vezme do väzby; dôvodmi väzby podľa osobitného zákona pritom nie je viazaný. Ak súd nepostupuje podľa § 4 ods. 8, predseda senátu zadržanú osobu vezme do väzby, ak sú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že zadržaná osoba ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

Zákon č. 403/2004 Z. z. o európskom zatykačom rozkaze a o zmene a doplnení niektorých zákonov je tzv. *lex specialis* a jeho ustanovenia majú prednosť pred ustanoveniami Trestného poriadku, ktoré sa použijú iba vtedy, ak zákon o európskom zatykačom rozkaze nemá osobitné ustanovenie. Nasvedčuje tomu predovšetkým skutočnosť, že v prípade rozhodovania o väzbe tento zákon priamo vylučuje skúmanie dôvodov väzby podľa osobitného zákona, ak súd postupuje podľa § 4 ods. 8 citovaného zákona. Z uvedeného potom možno vyvodit', že pokiaľ súd podľa § 4 ods. 8 nepostupuje, je viazaný ďalším, a jediným dôvodom, uvedeným v ustanovení § 17 ods. 1 veta tretia citovaného zákona, pre ktorý môže byť zadržaná osoba vzatá do väzby, a síce ak sú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že zadržaná osoba ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

V tomto smere nemožno totiž prehliadnuť, že súd (predseda senátu príslušného súdu) pri rozhodovaní o väzbe zadržanej osoby podľa § 17 zákona č. 403/2004 Z. z. má k dispozícii európsky zatykačí rozkaz s náležitosťami vyplývajúcimi zo zákona č. 403/2004 Z. z. (vzor č. 1 prílohy tohto zákona), nie však kompletný spisový materiál, týkajúci sa trestného stíhania, v rámci ktorého bol zatykačí rozkaz vydaný. Za daného stavu by nebolo možné skúmať dôvody väzby z pohľadu kritérií, ktoré vyžaduje ustanovenie § 71 ods. 1 písm. a) až c) a § 71 ods. 2 písm. a) až e) Trestného poriadku.

Úlohou predsedu senátu Krajského súdu v Prešove v rámci rozhodovania o návrhu prokurátora na vziatie vyžiadanej osoby bolo preto (po zistení, že nie je namieste postup podľa § 4 ods. 8 zákona č. 403/2004 Z. z.) skúmať, či je naplnený v ustanovení § 17 ods. 1 veta tretia zákona č. 403/2004 Z. z. upravený väzobný dôvod, t. j. či konkrétne skutočnosti odôvodňujú obavu, že zadržaná osoba ujde, alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu alebo výkonu trestu alebo ochranného opatrenia.

V tomto smere sa v napadnutom uznesení správne a vecne výstižne poukazuje na to, že vyžiadaný M. S. bol v Českej republike hľadaný minimálne od 10. augusta 2007, pričom k jeho zadržaniu došlo až po vydaní ojurópskeho zatýkacieho rozkazu 19. decembra 2007. Z obsahu pripojených písomností je zrejmé, že sa nezdržiaval v mieste trvalého bydliska, ale písomnosti mu nemohli byť doručené ani na ním uvádzanú adresu v Poprade, pretože, ako to sám uviedol, pracoval pre zahraničnú firmu a pohyboval sa na rôznych miestach Európy, a to napriek tomu, že vedel, že na neho bola podaná obžaloba. Z uvedeného pohľadu predseda senátu krajského súdu správne uzavrel, že uvedené konkrétne skutočnosti opodstatňujú obavu, že by zadržaný ušiel alebo sa skrýval, aby sa tak vyhla trestnému stíhaniu, čo zakladalo dôvod jeho väzby podľa § 17 ods. 1 zákona č. 403/2004 Z. z. (veta tretia). Nesprávne potom so zreteľom na už skôr uvedené v

napadnutom uznesení krajský súd aplikoval aj ustanovenie § 71 ods. 1 písm. a) a písm. c) Trestného poriadku.

Najvyšší súd v dôsledku toho na podklade sťažnosti vyžiadaného M. S. napadnuté uznesenie podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku zrušil a zároveň sám rozhodol o vzatí zadržaného M. S. do väzby tak, ako je to uvedené v bode II. výroku tohto uznesenia.

34.

ROZHODNUTIE

I. Rozdielnosť právnych názorov orgánov činných v trestnom konaní a súdu na prejednávanej veci na jednej strane a procesných strán na druhej strane, pokiaľ ide o právne otázky, ktoré sa majú vo veci riešiť, nemôže byť bez konkretizovania relevantných skutočností z hľadiska § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006* podkladom na vznesenie námietky zaujatosti konkrétneho sudcu alebo sudcov, lebo neodôvodňujú ich zaujatosť zo zákonom predpokladaných dôvodov, t. j. pre pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka (a ich obhajcom, zákonným zástupcom a splnomocnencom) alebo pre pomer k inému orgánu činnému v tomto konaní.

II. Ani odlišnosť právnych názorov všeobecných súdov všetkých stupňov, vrátane právneho názoru vyjadreného v náleze Ústavného súdu SR, nemôže z rovnakých dôvodov viesť k záveru, že orgán činný v trestnom konaní alebo súd je pre uvedenú odlišnosť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v takej veci.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. januára 2008, sp. zn. 1 Tošs 53/2007)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obvinenému JUDr. Ing. J. M. podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 zamietol sťažnosť obžalovaného proti uzneseniu Špeciálneho súdu v Pezinku z 27. novembra 2007, sp. zn. PK 1 Tš 8/2005.

Z o d ô v o d n e n i a :

Obžalovaný JUDr. Ing. J. M. je spoločne s ďalšími páchatelmi trestne stíhaný pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a ods. 1 Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 ako aj za ďalšie trestné činy.

**Ustanovenie § 31 ods. 1 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 je z obsahového hľadiska totožné.*

Obžalovaný JUDr. Ing. J. M. podal prostredníctvom obhajcu JUDr. P. F. námietku zaujatosti, ktorú odôvodnil jednak pomerom senátu Špeciálneho súdu k prejednávanej veci a jednak pomerom k osobe obžalovaného.

Napadnutým uznesením Špeciálny súd v Pezinku rozhodol tak, že podľa § 31 ods. 3 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (správne má byť! do 1. januára 2006) senát Špeciálneho súdu zložený z predsedu senátu JUDr. V. P., členov senátu JUDr. I. K., JUDr. I. K., nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v prejednávanej veci.

Špeciálny súd rozhodnutie odôvodnil tým, že podľa vyjadrenia sudcov namietaného senátu, napriek ich odlišnému názoru o väzbe a o vine obžalovaného JUDr. Ing. J. M., v prejednávanej veci nie je ani jeden zo sudcov zaujatý, či už pre pomer k veci alebo k osobe obžalovaného. V odôvodnení prvostupňový súd uviedol, že pomer abstraktného charakteru, ktorý sa premieta do právneho názoru a z neho vychádzajúceho prístupu k prejednávanej veci nemôže byť tým pomerom, ktorý má na mysli ustanovenie § 30 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 1. januára 2006 (ďalej len „Trestného poriadku“)- Ten si totiž vyžaduje pomer založený na konkrétnom vzťahu osoby - namietaného sudcu alebo sudcov k veci alebo osobám, ktorých sa dotýka úkon trestného konania v takej veci.

Obžalovaný JUDr. Ing. J. M. podal prostredníctvom svojho obhajcu proti tomuto uzneseniu v zákonnej lehote podľa § 143 ods. 1 Trestného poriadku sťažnosť. V sťažnosti poukazoval na pochybenia, ktoré prejednávajúcemu senátu vytkol v náleze č. 1. ÚS 157/07 Ústavný súd Slovenskej republiky. Tvrdil, že na tieto pochybenia v priebehu konania poukazoval a tieto svedčia o zjavnej zaujatosti senátu Špeciálneho súdu nielen k prejednávanej veci. Následne uviedol a odcitoval tiež celý rad ustanovení, ktorých porušenie mal vytknúť v zhode s jeho tvrdeniami Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, Špeciálnemu súdu v rozhodnutí, ktorým v odvolacom konaní zrušil prvostupňový rozsudok v prejednávanej veci.

Ďalej sa v sťažnosti uvádzalo, že napadnutým uznesením si Špeciálny súd dovolil ísť až tak ďaleko, že si dovolil uviesť k väzbe obžalovaného, že Ústavný súd má len iný právny názor ako namietaný senát Špeciálneho súdu. To spolu s nedostatočným dokazovaním, celým radom procesných pochybení v ňom, napriek viacerým upozorneniam zo strany obhajoby, držaním obžalovaného vo väzbe po dlhšiu dobu napriek protiprávnosti takého stavu vedie k záveru o zaujatosti senátu Špeciálneho súdu voči jeho osobe.

Ďalej v sťažnosti poukázal na viaceré rozhodnutia súdov zaoberajúce sa výkonom nestranného a nezaujatého súdnictva s poukazom na to, ako by taký výkon súdnictva mal v praxi vyzerieť, aby nebol v rozpore s požiadavkami článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Podčiarkol, že usudzovať o zaujatosti

sudcu je dôležité v prípadoch, keď to bude jasné z jeho postojov v priebehu konania a z obsahu rozsudku. Podľa názoru obžalovaného JUDr. Ing. J. M. sa sudca, ktorý má pochopiteľne v priebehu konania svoje vlastné pocity, nemôže sa nimi riadiť ani pri súdnom konaní, ani pri vytváraní právneho názoru v samotnom rozhodnutí.

Z uvedených dôvodov navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie zrušil podľa § 149 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a rozhodol tak, že vylúči senát Špeciálneho súdu zložený z predsedu JUDr. V. P. a sudcov JUDr. I. K. a JUDr. E. K. z vykonávania úkonov v trestnej veci obžalovaného JUDr. Ing. J. M. vedenej pod sp. zn. PK-ITš/8/2005.

Z hľadiska posúdenia dôvodnosti predmetnej námietky zaujatosti treba však uviesť, že na základe vytykaných postupov predsedu senátu Špeciálneho súdu a jeho členov, nie je možné vyvodiť záver o pochybnostiach o ich nezaujatosti pre ich pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkony priamo dotýkajú.

Podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku z vykonávania úkonov trestného konania je vylúčený sudca alebo prísediaci sudca, prokurátor, policajný orgán, probačný a mediačný úradník, vyšší súdny úradník a zapisovateľ, u ktorého možno mať pochybnosť o nezaujatosti pre jeho pomer k prejednávanej veci alebo k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi, splnomocnencom alebo pre pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní.

Uplatnenie inštitútu vylúčenia niektorého orgánu činného v trestnom konaní podľa § 30 ods. 1 Trestného poriadku, o ktorý oprel prostredníctvom svojho obhajcu JUDr. P. F. svoju námietku zaujatosti obžalovaný JUDr. Ing. J. M., prichádza do úvahy len vtedy, ak je existencia pomeru, vzbudzujúceho pochybnosť o nezaujatosti úradnej osoby pre jej pomer k veci, k osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, prípadne k ich zástupcom, splnomocnencom a obhajcom, preukázaná.

Rozdielnosť právnych názorov orgánov činných v trestnom konaní a súdu na jednej strane a účastníkov konania, ich právnych zástupcov a splnomocnencov na strane druhej na prejednávanú trestnú vec, pokiaľ ide o všetky otázky, ktoré sa majú v trestnom konaní vyriešiť, nemôže byť v zásade bez ďalšieho podkladom pre výrok o zaujatosti konkrétneho sudcu alebo sudcov, či už pre jeho pomer k veci alebo k osobám účastným na trestnom konaní, ktorých sa priamo týka úkon trestného konania.

Ani odlišnosť právnych názorov dvoch súdov v tej istej trestnej veci, či už Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ako súdu odvolacieho, a Špeciálneho súdu, ako súdu prvého stupňa, alebo Ústavného súdu Slovenskej republiky

a Špeciálneho súdu nemôže viesť bez ďalších zistení - len sama osebe k záveru, že ten, či onen orgán konajúci vo veci je zaujatý, a preto vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

Pokiaľ Špeciálny súd, ako súd prvého stupňa, a po ňom ani Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd rozhodujúci o sťažnosti, nezistili existenciu konkrétnych osobných vzťahov - pomerov jednotlivých sudcov senátu konajúceho v predmetnej veci, či už k nej samej napríklad tým, že by niektorý zo sudcov bol trestnou vecou dotknutý, že by vystupoval a viedol pojednávanie s osobnou zaujatosťou svedčiacou o narušení jeho spôsobilosti viesť konanie objektívne a nestranné, nemožno rozhodnúť o vylúčení konkrétneho sudcu alebo sudcov. Iný právny názor, postup v pojednávaní, či dokonca nevyhovenie konkrétnej požiadavke, ktorej môže byť následne vyhovené v konaní o opravnom prostriedku, či dokonca v inom konaní, nemôže bez zistenia pomeru sudcu k veci alebo k osobe viesť k záveru o jeho zaujatosti.

Podľa konštantnej súdnej praxe pomerom k prejednávanej veci v zmysle ustanovenia § 30 ods. 1 Trestného poriadku treba rozumieť určitú zainteresovanosť orgánu trestného konania na skutku, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie. Táto môže spočívať napr. v tom, že orgán trestného konania alebo jeho príbuzný, rodinný príslušník, osoba mu blízka a pod. boli činom poškodení, prípadne orgán trestného konania bol svedkom skutku, pre ktorý sa trestné stíhanie vedie a pod. Na pomer k veci však nemožno usudzovať výhradne zo spôsobu, akým na to povolaný orgán činný v trestnom konaní hodnotil vykonané dôkazy, ani vyslovenie právneho názoru pri meritórnem posudzovaní veci, či pri posudzovaní konkrétnych skutočností, o ktoré sa opiera výrok o vzatí do väzby, ponechaní obvinených vo väzbe alebo o predĺžení lehoty trvania väzby.

Pomerom orgánu trestného konania k osobám uvedeným v § 30 ods. 1 Trestného poriadku sa rozumie vzťah tohto orgánu k niektorej z uvedených osôb, ktorý môže vyvolať pochybnosti o jeho nezaujatosti a nestrannosti. Takýto vzťah môže spočívať napr. v príbuzenskom a rodinnom pomere, v priateľstve alebo v nepriateľstve medzi úradnou osobou a niektorou z osôb uvedených v § 30 ods. 1 Trestného poriadku a pod. Na pomer k osobe však nemožno usudzovať výhradne iba z vyjadrenia orgánu činného v trestnom konaní, že sa cíti zaujatý vzhľadom na vyjadrenia a vyhlásenia obvineného, resp. že obvineného súdil v inom konaní a tento ho namietal.

Uplatnenie inštitútu § 30 ods. 1 Trestného poriadku prichádza do úvahy iba vtedy, ak je existencia takéhoto vzťahu, resp. pomeru preukázaná. Dôvodom pre pochybnosti o jej nestrannosti a nezaujatosti je totiž sama existencia jej pomeru

„k veci“ alebo „k osobám“, ktorých sa úkon priamo dotýka, prípadne ich zástupcom, splnomocnencom alebo obhajcom.

Procesné pochybenie alebo pochybenia (rovnako hmotnoprávne), ktoré zjavne nie sú spôsobené napríklad už uvedeným vzťahom k osobám alebo prejednávanej veci, možno napraviť celým systémom opravných prostriedkov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podotýka, že v sťažnosti opakovane citované rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 5To 31/2004, opierajúce sa o článok 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zo 4. novembra 1950 uverejneného ako oznámenie pod číslom 209/1992 Zb., je rozhodnutím v trestnej veci, v ktorej vylúčení sudcovia - predseda a členovia senátu - antidataovali vydanie dvoch napadnutých rozhodnutí, ako aj podanie vyjadrení k námietkam zaujatosti a v tejto veci vydané napadnuté uznesenia neboli odôvodnené v súlade s ustanovením § 134 ods. 2 Trestného poriadku. Existencia týchto konkrétnych skutočností sama opodstatnene založila pre Najvyšší súd Slovenskej republiky, rozhodujúci o opravnom prostriedku, veľmi vážne pochybnosti, že celý uvedený senát je nestranný, nezaujatý a navyše aj spôsobilý v súlade s Trestným poriadkom spravodlivo a objektívne postupovať pri prejednávaní a rozhodovaní v posudzovanej veci, čo bolo nesporne dôvodom na vylúčenie všetkých členov a predsedu senátu z vykonávania úkonov trestného konania pre ich pomer k veci v zmysle § 30 ods. 1 Trestného poriadku.

V trestnej veci obžalovaného JUDr. Ing. J. M. takýto, ani podobný postup senátu Špeciálneho súdu zistený nebol a netvrdil to ani samotný sťažovateľ.

So zreteľom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky nepovažoval tvrdenia, uvedené v námietke zaujatosti obžalovaného JUDr. Ing. J. M., za opodstatnené a spôsobilé na vyvodenie záveru o zaujatosti senátu Špeciálneho súdu. Jeho tvrdenia o nesprávnom postupe senátu Špeciálneho súdu v rámci vykonávania úkonov na hlavnom pojednávaní vyplývajúcom zo vzťahu k prejednávanej veci alebo osobám, ktorých sa úkon priamo dotýka, nemajú žiadnu oporu v relevantnom spisovom materiáli. Preskúmaním veci neboli zistené ani žiadne iné zákonom predpokladané dôvody pre ich vylúčenie z vykonávania procesných úkonov v predmetnej trestnej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a sťažnosť obžalovaného JUDr. Ing. J. M. ako nedôvodnú zamietol.

Pre úplnosť treba poznamenať, že zákon č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom v znení neskorších predpisov bol účinný do 1. januára 2006 a nie do 31. decembra 2005. Ak by bol totiž účinný len do 31. decembra 2005, potom by 31. decembra 2005 na území Slovenskej republiky nebol platný žiadny predpis upravujúci postup v trestnom konaní.

35.

ROZHODNUTIE

I. Právo svedka odoprieť výpoveď, ak by svojou výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo osobám uvedeným v ustanovení § 130 ods. 2 veta prvá Trestného poriadku, je dôsledkom ústavnej ochrany pred takouto povinnosťou (článok 47 ods. 1 Ústavy SR, resp. článok 37 ods. 1 Listiny základných práva slobôd). Táto zásada má prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania v zmysle § 1 Trestného poriadku, a to aj vtedy, ak by v konkrétnej veci mohla viesť k dôkaznej núdzi.

II. Právo odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku sa ale nemôže vzťahovať na výpoveď svedka ako celok, nemôže byť absolútne (na rozdiel od práva odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku), najmä z dôvodov poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní a súdom možnosť získať dostatočne potrebné podklady na zistenie, či je hrozba nebezpečenstva trestného stíhania reálna.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 21. februára 2008,
sp. zn. 1 Tošs 9/2008)

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obžalovanému R. O. a spol., na základe sťažnosti svedka Mgr. J. M. proti uzneseniu predsedu senátu 1 T Špeciálneho súdu v Pezinku z 22. januára 2008, sp. zn. PK-1 T 14/07, podľa § 194 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie a Špeciálnemu súdu v Pezinku uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

V trestnej veci obžalovaného R. O. a spol. stíhaného pre trestný čin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 185a Trestného zákona účinného do 1. januára 2006 a pre iné trestné činy na hlavnom pojednávaní konanom 22. januára 2008 uložil predseda senátu 1 T Špeciálneho súdu v Pezinku uznesením, sp. zn. PK-1T 14/07, svedkovi Mgr. J. M. poriadkovú pokutu vo výmere 10 000 (desaťtisíc) Sk.

Uznesenie odôvodnil tým, že odmietnutie konkretizovania dôvodov odopretia výpovede svedkom Mgr. J. M. považoval predseda senátu za bezdôvodné

odopretie jeho výpovede, pretože jeho len všeobecné vyjadrenie, že si môže privodiť trestné stíhanie, bolo totiž súdom nepreskúmateľné. Navyše, svedok tým nevyhovel výzve predsedu senátu.

Proti tomuto uzneseniu podal ihneď po jeho vyhlásení na hlavnom pojednávaní svedok Mgr. J. M. sťažnosť, ktorú neodôvodnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom podľa § 192 ods. 1 písm. a), b) Trestného poriadku preskúmal správnosť výroku napadnutého uznesenia, proti ktorému sťažovateľ podal sťažnosť, ako aj konanie predchádzajúce tomuto výroku napadnutého uznesenia a zistil, že sťažnosť je dôvodná.

Svedok Mgr. J. M. v prípravnom konaní na č. 1. 1054 vypovedal: „Odmietam vypovedať v zmysle § 130 ods. 2 Trestného poriadku, pretože spájaním mojej osoby a mojej súkromnej bezpečnostnej služby Security Group, s. r. o., Bellova 2038, Liptovský Mikuláš, s prevádzkou v Košiciach, s touto trestnou vecou, s ktorou som bol pred výsluchom oboznámený, by som mohol poškodiť meno svojej spoločnosti a mohol by som byť zatiahnutý do tejto veci, s ktorou ja nemám nič spoločné.“

Vzhľadom na to, že vyšetrovateľ nepovažoval toto zdôvodnenie za dostatočné pre možnosť priznať svedkovi právo odoprieť výpoveď, poučil ho opakovane, že pokiaľ nemá na odopretie svedeckej výpovede niektorý z dôvodov uvedených v § 130 ods. 2 Trestného poriadku, je povinný vypovedať podľa poučenia a tiež, že neoprávnené odopretie výpovede môže byť postihnuté poriadkovou pokutou v zmysle § 70 Trestného poriadku.

Svedok Mgr. J. M. na to uviedol: „Podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku využívam svoje zákonné právo svedka odoprieť vypovedať, lebo by som si výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania“. Vyšetrovateľ, ktorý viedol výsluch, takéto vysvetlenie akceptoval a výsluch ukončil.

Špeciálny súd v Pezinku po skončení prípravného konania podanú obžalobu prijal a nariadil hlavné pojednávanie.

Na hlavnom pojednávaní po poučení svedka a zložení prísahy, svedok Mgr. J. M. poprosil o možnosť využiť svoje právo podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku, ktoré uplatnil v prípravnom konaní - odoprieť vypovedať -z dôvodu, aby si neprivodil nebezpečenstvo trestného stíhania.

Po mnohých upresňujúcich otázkach, ktoré mu predseda senátu položil a žiadal nimi ozrejmiť a konkretizovať dôvody, pre ktoré by svedkovi malo hroziť nebezpečenstvo trestného stíhania, sa svedok opakovane vracal

k všeobecnej požiadavke využitia práva odoprieť vypovedať, ktoré mu umožňuje zákon s poukazovaním na to, že okrem kompletnej dokumentácie firmy, ktorú

vlastní a ktorá bola v celosti odovzdaná orgánom činným v prípravnom konaní, nemá, čo by k veci uviedol. Po opakovanom poučení o následkoch neuposlúchnutia výzvy vypovedať ako svedok a po skonštatovaní predsedom senátu, že svedok nevysvetlil súdu dôvod odopretia výpovede v súvislosti s jeho trestným stíhaním, predseda senátu vyhlásil napadnuté uznesenie o uložení poriadkovej pokuty.

Podľa § 130 ods. 2, veta prvá Trestného poriadku svedok je oprávnený odoprieť vypovedať, ak by výpoveďou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania seba, svojmu príbuznému v priamom rade, svojmu súrodencovi, osvojiteľovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v rodinnom alebo obdobnom pomere, ktorých ujnra by právom pociťoval ako vlastnú ujmu.

Podľa § 70 ods. 1 Trestného poriadku kto napriek predchádzajúcemu napomenutiu ruší konanie, alebo kto sa voči súdu, prokurátorovi alebo policajtovi správa urážlivo, alebo kto bez dostatočného ospravedlnenia neposlúchne príkaz, alebo nevyhovie výzve alebo predvolaniu podľa tohto zákona, toho môže sudca a v prípravnom konaní prokurátor alebo policajt potrestať poriadkovou pokutou do 50 000 (päťdesiat tisíc) Sk; ak ide o právnickú osobu až do 500 000 (päťstotisíc) Sk. Na možnosť uloženia poriadkovej pokuty musia byť dotknuté osoby vopred upozornené.

Aj keď podľa ustálenej praxe súdov a podľa teórie trestného práva je v konaní pred súdmi dokazovanie výpoveďou svedka založené na všeobecnej povinnosti svedčiť, ktorú možno aj vynucovať podľa ustanovení Trestného poriadku, nemožno opomenúť, že právo svedka odoprieť výpoveď, za podmienok určených zákonom, je dôsledkom ústavnej ochrany proti sebaobviňovaniu uvedenej v článku 37 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. V právnom štáte by táto zásada mala mať prednosť pred dosiahnutím účelu trestného konania, a to aj vtedy, ak by mala viesť k dôkaznej núdzi. Ide totiž o úplne subjektívne - ústavou zaručené - právo svedka, ktorý po poučení podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku sám zváži a rozhodne, či svoje právo využije alebo nie, opierajúc sa o okolnosti, ktoré sám vníma a cíti. V uvedenom smere nemôže a nesmie byť potenciálne ohrozený svedok vo svojom rozhodovaní obmedzovaný, či dokonca nútený vypovedať.

V prípadoch, v ktorých sa svedok rozhodol využiť svoje právo odoprieť výpoveď pre nebezpečenstvo trestného stíhania podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku, ide o veľmi citlivú problematiku, najmä ak Trestný poriadok zveruje orgánom činným v trestnom konaní a súdom právo rozhodnúť o dôvodnosti odopretia vypovedať. Orgán činný v trestnom konaní alebo súd, ak má ísť o skutočný rozhodovací proces, musia mať k dispozícii aspoň v nevyhnutnej miere dostatočné informácie o dôvodnosti odopretia výpovede. U svedka, ktorý chce využiť toto svoje právo, to však na druhej strane môže viesť k nebezpečenstvu porušenia jeho práv na ochranu pred privodením si nebezpečenstva trestného

stíhania, berúc tiež do úvahy, že zneužitie takého práva svedkom bude vždy prítomné.

Právo odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 2 Trestného poriadku sa však nemôže vzťahovať na výpoveď ako celok, nemôže byť absolútne (na rozdiel od práva odoprieť výpoveď podľa § 130 ods. 1 Trestného poriadku), najmä z dôvodov poskytnúť orgánom činným v trestnom konaní a súdom možnosť získať dostatočne potrebné podklady k zisteniu, či je hrozba nebezpečenstva trestného stíhania svedka reálna, alebo nie.

Podľa § 132 ods. 1 a 2 Trestného poriadku na začiatku výsluchu sa treba svedka opýtať na jeho pomer k prerokováanej veci, ako aj k stranám a podľa potreby aj na iné okolnosti potrebné na zistenie jeho nezaťažosti a hodnovernosti. Svedkovi sa musí dať možnosť, aby súvislé vypovedal všetko, čo sám o veci vie, a odkiaľ sa dozvedel ním uvádzané skutočnosti. Svedka možno vypočúvať len do miery nevyhnutnej pre trestné konanie. Môžu sa mu klásť otázky na doplnenie výpovede alebo na objasnenie neúplností, nejasností alebo rozporov. Otázky sa musia klásť ohľaduplne a zrozumiteľne. Svedkovi sa nesmú klásť otázky, v ktorých je obsiahnuté, ako na otázku odpovedať, otázky klamlivé, ani otázky, ktoré by obsahovali skutočnosti, ktoré sa majú zistiť až z jeho výpovede. Otázky nesmú neodôvodnene zasahovať do súkromia vypočúvaného s výnimkou zisťovania pohnútky obvineného, obzvlášť, ak ide o svedka chorého alebo svedka poškodeného trestným činom proti ľudskej dôstojnosti.

Tento zákonný postup dáva dostatočný rámec a prostriedky (najmä u svedka, ktorý komunikáciu a priori neodmieta) aj na to, aby orgán činný v trestnom konaní alebo súd zistil dostatočné podklady pre svoje rozhodnutie o odôvodnenosti odopretia výpovede pre hrozbu nebezpečenstva trestného stíhania svedkovi alebo jemu blízkym osobám a svedkovi zároveň ponechal dostatočný priestor, aby vynechal to, čo považuje pre seba alebo blízke osoby za nebezpečné. Odôvodnenie práva odoprieť vypovedať z dôvodu nebezpečenstva trestného stíhania je však výlučne na svedkovi samotnom a nemožno ho viesť, či dokonca nútiť k svedeckej výpovedi alebo dokonca k ohrozeniu svojho ústavného práva neprivodiť si nebezpečenstvo trestného stíhania vlastnou výpoveďou.

Špeciálny súd v Pezinku mal preto pri správnej aplikácii ustanovení o vedení výsluchu svedka najmä zistiť jeho pomer k prerokováanej veci, k obžalovaným, mal oboznámiť svedka podrobne s predmetom výsluchu prípadne inak - napríklad dopytovaním sa na otázky súvisiace s činnosťou firmy svedka, zistiť vzťah k trestnej veci a osobám, ktorých sa týka, a tak mu poskytnúť dostatok informácií, na základe ktorých by mohol zvážiť a rozhodnúť, či využije právo uvedené v § 130 ods. 2 Trestného poriadku alebo nie. Cieľovým vedením otázok by súd zároveň

získal podklad aj pre svoje rozhodovanie o tom, či svedok má reálny alebo len fiktívny dôvod odoprieť vypovedať. Po úvodných otázkach by mali nasledovať otázky procesných strán, cielené však tiež len na zistenie pomeru svedka k veci a stranám, a až v prípade, ak by svedok nemohol odpovedať pre hrozbu nebezpečenstva trestného stíhania ani na ne (pričom by nemal byť nútený na žiadnu z nich odpovedať, ak by odpoveď považoval za oznámenie skutočností, ktoré by mohli viesť k jeho trestnému stíhaniu, a o tom by mal byť dopredu poučený), mal by súd rozhodnúť v konečnom dôsledku o odôvodnenosti, či neodôvodnenosti využitia práva odoprieť výpoveď svedkom Mgr. J. M.

Až po vykonaní takéhoto postupu a poskytnutí dostatočného priestoru svedkovi i súdu na úvahu o použití práva odoprieť výpoveď, i o priznaní takého práva, bude namieste rozhodnúť o priznaní, či nepriznaní práva odoprieť výpoveď svedkovi Mgr. J. M., a teda i prípadne rozhodnúť o uložení, či neuložení poriadkovej pokuty svedkovi. Uloženie pokuty by sa však malo opierať o konkrétne dôvody, ktoré viedli súd k záveru, že svedkovi právo odmietnuť vypovedať odoprel. Nebude v žiadnom prípade postačovať, tak ako v prerokúvanej veci, aby sa odôvodnenie opieralo len o konštatovanie, že svedok poskytol súdu len všeobecné vyjadrenie, že si môže privodiť trestné stíhanie, ktoré bolo súdom nepreskúmateľné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto považujúc uloženie poriadkovej pokuty za predčasné, rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia a napadnuté uznesenie na základe sťažnosti svedka Mgr. J. M. zrušil a Špeciálnemu súdu v Pezinku uložil, aby vo veci znovu konal a rozhodol.

**Rozhodnutia a stanoviská vo veciach
občianskoprávnych, obchodných a správnych**

36.

STANOVISKO

Podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom nie je podmienené využitím riadneho opravného prostriedku účastníkom konania.

Mimoriadnym dovolaním v zmysle ustanovenia § 243e O. s. p. môže generálny prokurátor napadnúť aj právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky rozsudkom z 28. novembra 2001, sp. zn. M Cdo 57/2000, zrušil rozsudok Okresného súdu Nitra z 3. februára 2000, č. k. 25 C 11/2000, a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie. Rozhodnutia súdov prvého stupňa na základe mimoriadneho dovolania (§ 243e O. s. p.) vecne preskúmali a zrušili aj iné senáty občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (M Cdo48/01, M Cdo 126/02, M Cdo 36/03, 3 M Cdo 15/2005, 1 M Cdo 9/2005) a vec im vrátili na ďalšie konanie.

Na druhej strane, v uzneseniach, sp. zn. 2M Cdo 14/2005 a sp. zn. 2 M Cdo 15/2005, Najvyšší súd Slovenskej republiky sa odmietol zaoberať vecnou stránkou mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora Slovenskej republiky, lebo dospel k záveru, že generálny prokurátor nie je osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 218 ods. 1 písm. b) v spojení s § 243b ods. 4 a § 243i ods. 2 O. s. p.]. V odôvodnení týchto rozhodnutí uviedol, že mimoriadne dovolanie predstavuje výnimku z pravidla stability súdneho rozhodnutia vyjadreného jeho právoplatnosťou. Podstatou tejto výnimky je účel mimoriadneho opravného prostriedku, ktorým je jeho výnimočné použitie s cieľom presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť súdneho rozhodnutia v odôvodnených prípadoch. Uvedený účel môže mimoriadne dovolanie splniť iba v prípade, ak sú splnené kritériá akceptovateľnosti jeho právnej úpravy; jedným z týchto kritérií je povinnosť vyčerpať iné dostupné právne (procesné) prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní. Rešpektovanie týchto kritérií je nevyhnutné z hľadiska princípov právneho štátu (článok 1 Ústavy SR), ako aj z hľadiska práva na súdnu ochranu (článok 46 Ústavy SR) a práva na spravodlivý súdny proces v súlade s hodnotami zaručenými článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Vывodil, že ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. len vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha mimoriadneho dovolania neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a právom chránených záujmov alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii, resp. boli tu objektívne prekážky, ktoré jej znemožnili ich využitie. V podstate tie isté dôvody Najvyšší súd Slovenskej republiky uviedol aj v uzneseniach, sp. zn. 4 M Cdo 15/2005, 4 M Cdo 3/2006, keď neuplatnenie riadneho

opravného prostriedku zo strany účastníka konania považoval za neodstrániteľnú prekážku súdneho konania (§ 104 ods. 1 prvá veta v spojení s § 243c, § 243e ods. 1 a § 243i ods. 2 O. s. p.).

So zreteľom na nejednotnosť senátov občianskoprávneho kolégia pri aplikácii ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p., podal generálny prokurátor Slovenskej republiky 8. novembra 2006 pod sp. zn. VI Gc 3002/06 - 46 v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre, ako aj v zmysle ustanovenia článku 20 ods. 2 Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podnet na zaujatie stanoviska na zabezpečenie jednotného výkladu tohto procesného ustanovenia.

Následne na to predseda Najvyššieho súdu Slovenskej republiky podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov navrhol občianskoprávnemu kolégiu Najvyššieho súdu, aby zaujalo stanovisko k zjednoteniu výkladu vyššie uvedeného ustanovenia [§ 22 ods. 1 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z.]

Mimoriadne dovolanie je upravené v štvrtej hlave, štvrtej časti Občianskeho súdneho poriadku. Toto systematické zaradenie je výrazom osobitosti tohto inštitútu ako mimoriadneho opravného prostriedku v občianskom súdnom konaní, prostredníctvom ktorého právna úprava pripúšťa prelomenie právoplatnosti súdnych rozhodnutí, t. j. „prelomenie“ ich záväznosti a zásadnej nezmeniteľnosti. Ak totiž je súdne rozhodnutie právoplatné, ale nie je vecne správne, vzniká rozpor medzi požiadavkou na jeho stabilitu a požiadavkou na jeho vecnú správnosť. Tento rozpor možno odstrániť iba použitím mimoriadneho opravného prostriedku.

Snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritórneho rozhodnutia vyneseného v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia je legitímna v okamihu, keď sa v konaní alebo v rozhodnutí vyskytnú také pochybenia, ktoré sú v priakom rozpore s ústavnými princípmi platiacimi v civilnom procese, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku; majú charakter narušenia princípov spravodlivého procesu a v konečnom dôsledku by znamenali odopretie práva na súdnu ochranu v duchu čl. 46 ods. 1 ústavy v súvislosti aj s podstatným (závažným) porušením práv účastníkov konania, ktorých ťažisko je v čl. 46 až 50 Ústavy Slovenskej republiky. Z toho vyplýva výnimočnosť použitia mimoriadneho opravného prostriedku a jeho aplikácia len vo veciach, v ktorých sa súdne rozhodnutie dostalo do rozporu s oprávnenými záujmami alebo právami účastníkov konania, ďalších osôb, ktoré sú priamo dotknuté obsahom výroku súdneho rozhodnutia, prípadne takými osobami, ktoré mali byť účastníkmi konania, ale z dôvodu pochybenia súdu sa nimi nestali.

Uvedené skutočnosti mala na zreteli už samotná právna úprava, keď osobitným spôsobom upravila podmienky prípustnosti tohto mimoriadneho opravného prostriedku, jeho predmet, lehotu a náležitosti.

Súčasná teória občianskeho práva procesného rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na:

- podanie mimoriadneho dovolania oprávnenou osobou,
- prípustný predmet mimoriadneho dovolania,
- včasnosť podania mimoriadneho dovolania,
- existenciu obligatórných náležitostí mimoriadneho dovolania.

Mimoriadne dovolanie ich musí spĺňať, aby vyvolalo zamýšľané právne následky, t. j. aby došlo k vecnému prejednaniu dovolacím súdom.

Oprávnenie podať tento mimoriadny opravný prostriedok má výlučne generálny prokurátor Slovenskej republiky. Na toto jeho oprávnenie sa viažu ďalšie podmienky jeho prípustnosti. Ide o:

- existenciu podnetu zo strany účastníka pôvodného konania, resp. osoby (rozhodnutím) dotknutej, prípadne osoby (rozhodnutím) poškodenej s výnimkou podania dovolania v prípadoch, ktoré sa týkajú jeho účasti v konaní podľa § 35 ods. 1 a 2 O. s. p.,
- zistenie, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon, t. j. že existuje niektorý z dôvodov uvedených v ustanovení § 243f ods. 1 O. s. p.,
- podanie mimoriadneho dovolania vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a
- túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Podanie mimoriadneho dovolania nie je ponechané na voľnú úvahu generálneho prokurátora, ale v prípade, že sú splnené všetky zákonom stanovené podmienky, je generálny prokurátor povinný mimoriadne dovolanie podať, ako je to zrejmé z ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p., podľa ktorého ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f) a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie (§ 243e ods. 1 O. s. p.).

Predmet mimoriadneho dovolania právna úprava vymedzuje pozitívne, keď v ustanovení § 243f ods. 1 O. s. p. uvádza, ktoré rozhodnutia (za podmienok uvedených v § 243e) možno napadnúť mimoriadnym dovolaním (t. j. právoplatné rozhodnutie súdu ak:

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237,

- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci).

Negatívne vymedzuje predmet mimoriadneho dovolania v druhom odseku tohto zákonného ustanovenia, keď uvádza, že mimoriadne dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu súdu, ktorým sa rozhodlo:

- a) vo veciach upravených Zákonom o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení,
- b) o podmienkach konania, o zastavení alebo o prerušení konania, alebo ktorými sa upravuje vedenie konania,
- c) o dovolaní alebo o mimoriadnom dovolaní.

Zo znenia ustanovenia § 243f O. s. p. (najmä z negatívneho vymedzenia predmetu mimoriadneho dovolania) nemožno vyvodíť záver o tom, že právoplatný rozsudok súdu prvého stupňa nie je spôsobilým predmetom mimoriadneho dovolania. Naopak, právna teória v rámci vymedzenia predmetu mimoriadneho dovolania celkom jednoznačne (okrem iného) udáva, že takýmto predmetom je rozhodnutie súdu prvého stupňa, ale aj rozhodnutie odvolacieho súdu [pokiaľ ním nebolo rozhodnuté o dovolaní, resp. o mimoriadnom dovolaní - § 243f ods. 1, ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Rovnako ustanovenia § 243e ods. 1, ani žiadne iné procesné ustanovenie a napokon ani žiadny iný právny predpis neobmedzuje generálneho prokurátora v tom smere, aby uplatnenie tohto mimoriadneho opravného prostriedku bolo viazané aj na ďalší procesný predpoklad - na (neúspešné) využitie možnosti riadneho (prípadne aj mimoriadneho) opravného prostriedku zo strany účastníka konania. Žiadne zákonné opodstatnenie nemá teda názor, podľa ktorého ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t. j. vtedy, ak osoba, ktorá sa domáha podania mimoriadneho dovolania neúspešne využila všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov (s výnimkou dovolania — § 243f ods. 2 písm. c) O. s. p.), alebo takéto právne prostriedky nemala k dispozícii.

I keď je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora mimoriadnym opravným prostriedkom, výnimočnosť jeho použitia nemožno zabezpečiť rozšírením dôvodov jeho neprípustnosti nad rámec dôvodov vyplývajúcich priamo z právnej úpravy.

Ako z vyššie uvedeného vyplýva, záver, podľa ktorého by oprávnenie generálneho prokurátora podať mimoriadne dovolanie bolo viazané na povinnosť účastníka konania vyčerpať iné dostupné právne (procesné) prostriedky nápravy pochybení vytýkaných v mimoriadnom dovolaní, nie je správny.

37.

STANOVISKO

Účastníkom konania pri rozhodovaní o návrhu na prijatie do úschovy je len zložiteľ (§ 158b O. s. p.).

Súd v tomto štádiu konania neskúma otázku spôsobilosti byť účastníkom konania osoby, v prospech ktorej má prijať plnenie do úschovy za účelom splnenia záväzku podľa § 185a a nasl. O. s. p.; nedostatok tejto spôsobilosti nezakladá dôvod na zastavenie konania.

Otázka, či a aké právne účinky bude mať zložiteľ plnenia do úschovy súdu, nie je súčasťou rozhodovania súdu o návrhu na prijatie plnenia do úschovy.

Riziko nesplnenia zákonných dôvodov pre splnenie (zánik) dlhu zložením do úschovy súdu, nesie zložiteľ.

V konaní vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 7 U 25/2007 tento okresný súd uznesením z 9. marca 2007 návrh na prijatie do úschovy (podaný 22. septembra 2006) zamietol z dôvodu, že (v ňom označený) príjemca ešte pred podaním návrhu (26. mája 2002) zomrel. Keďže takýto prípad nemožno podriaďiť pod žiadny dôvod nemožnosti splnenia dlhu uvedený v ustanovení § 185a ods. 2 O. s. p., návrhu nebolo možné vyhovieť. Navyše uviedol, že zložiteľka sa mala pokúsiť najskôr zistiť, kto je právnym nástupcom zomretého príjemcu a návrh na prijatie do úschovy podať až vtedy, ak by sa u niektorého z nich vyskytol dôvod prijatia do úschovy v zmysle ustanovenia § 185 a ods. 2 O. s. p.

Na odvolanie navrhovateľky Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 11. mája 2007, sp. zn. 13 CoD 47/2007, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zmenil tak, že konanie zastavil; dospel k záveru, že zložiteľ v návrhu na prijatie do súdnej úschovy v zmysle ustanovenia § 185a ods. 2 O. s. p. (tzv. solučnej úschovy) musí uviesť niektorý z dôvodov určený v hmotnom práve a skúma len formálne podmienky splnenia dlhu. Ak súd mieni takémuto návrhu vyhovieť, musí mať preukázané, že príjemca (ktorý sa stane účastníkom konania vtedy, ak je návrhu vyhovené) má spôsobilosť byť účastníkom konania (§ 19 O. s. p.) a doručiť mu uznesenie o prijatí do úschovy do vlastných rúk. Vyslovil názor, podľa ktorého strata spôsobilosti byť účastníkom konania predtým, než začalo konanie o úschovách, vytvára neodstrániteľnú prekážku konania (§ 103, § 104 O. s. p.), pre ktorú bolo treba konanie zastaviť a nie návrh zamietnuť. Navyše (bez bližšieho odôvodnenia) uviedol, že napadnuté uznesenie mohol zmeniť len vyššie uvedeným spôsobom; nemohol ho zmeniť a úschovu prijať, ani zrušiť ho a vec vrátiť na ďalšie konanie i keď zložiteľka v odvolacom konaní návrh zmenila tak, že za

hmotnoprávny dôvod úschovy označila „nepoznanie dedičov príjemcu alebo pochybnosti o tom, kto je veriteľom“, lebo pre takýto postup neboli splnené procesné podmienky. Zložiteľka však bude môcť podať nový návrh na prijatie do súdnej úschovy.

Na dovolanie zložiteľky Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom 7. 19. septembra 2007, sp. zn. 3 Cdo 152/2007, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 11. mája 2006, sp. zn. 13 CoD 47/2007, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozsudku poukázal na význam ustanovenia 185a O. s. p., na okruh účastníkov takéhoto konania (§ 185b O. s. p.), ďalej na to, že ide o konanie, ktoré možno začať len na návrh, ako aj na jeho náležitosti. Vyvodil, že dovolaním napadnuté uznesenie je založené na nesprávnej interpretácii ustanovení § 185a § 185b O. s. p. Uviedol, ktoré skutočnosti má súd zohľadniť pri posudzovaní podmienok pre prijatie do úschovy, na čo sa zameriava a že skúma formálne podmienky takéhoto návrhu, ako aj to, či predmet úschovy je v čase rozhodovania už v dispozícii súdu.

V konaní vedenom na Okresnom súde Brezno pod sp. zn. 1 U 13/2007 sa ten istý zložiteľ taktiež domáhal prijatia finančnej sumy 1 972,- Sk do úschovy, pričom súd prvého stupňa uznesením z 23. apríla konanie zastavil pre neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, keď zložiteľom označený príjemca v čase podania návrhu už nemal hmotnoprávnu subjektivitu.

Na odvolanie zložiteľa Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením z 18. mája 2007, sp. zn. 13 CoD 60/2007, uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil, lebo sa v celom rozsahu stotožnil s právnym názorom súdu prvého stupňa. Taktiež (navyše a bez bližšieho odôvodnenia) uviedol, že nemohol zmeniť uznesenie okresného súdu (prijatť úschovu) a ani ho zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie, hoci zložiteľ v odvolacom konaní zmenil návrh a ako hmotnoprávny dôvod úschovy uviedol „nepoznanie dedičov príjemcu alebo pochybnosť o tom, kto je veriteľom“, lebo pre takýto postup neboli splnené procesné podmienky. Zložiteľ bude musieť podať nový návrh na prijatie peňazí do súdnej úschovy.

Na dovolanie zložiteľa Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 28. augusta 2007, sp. zn. 4 Cdo 144/2007, toto uznesenie odvolacieho súdu, ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil Okresnému súde Brezno na ďalšie konanie. Dospel k záveru, že účastníkovi konania (zložiteľovi) súd svojím postupom odňal možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f)

O. s. p.], lebo pre zastavenie konania neboli splnené zákonné podmienky. V odôvodnení uviedol, že v danom prípade išlo o situáciu, keď sa súd po začatí konania o úschovách (ešte pred rozhodnutím o prijatí plnenia - peňazí — do úschovy) dozvedel, že zložiteľom označený príjemca zomrel, a to ešte pred podaním návrhu na začatie konania. Vzhľadom na to, že označený príjemca sa

môže stať účastníkom konania až prijatím úschovy, teda vydaním uznesenia o prijatí do úschovy, bola otázka spôsobilosti príjemcu byť účastníkom konania v štádiu konania, v ktorom ešte o prijatí úschovy nebolo rozhodnuté, právne bezvýznamná. Neprichádzalo preto do úvahy zastavenie konania pre nedostatok procesnej podmienky spočívajúcej v nedostatku spôsobilosti príjemcu byť účastníkom konania v štádiu konania, v ktorom sa ním ešte nemohol stať.

Považoval však za potrebné dodať, že i keď odvolací súd dôvod úschovy a vecnú legitímáciu účastníkov z hľadiska pravdivosti tvrdení zložiteľa nepreskúmava, je povinný sa zaoberať tým, či z dôvodov uvádzaných zložiteľom môže vôbec záväzok podľa hmotného práva zaniknúť. Ak napríklad zistí, že dôvod úschovy tu nie je (už z tvrdenia zložiteľa vyplýva, že dôvody úschovy podľa § 568 Občianskeho zákonníka nie sú dané), návrh zamietne. O takýto prípad ide aj vtedy, ale zložiteľ uvedie ako dôvod úschovy neprítomnosť alebo omeškanie veriteľa a súd, skôr než o návrhu rozhodne, zistí, že označený príjemca zomrel ešte pred podaním návrhu. Je totiž zrejme, že veriteľ, ktorý zomrel, prestáva byť veriteľom a nemôže byť neprítomný, ani v omeškaní. Pokiaľ však v takomto prípade zložiteľ, skôr ako súd rozhodne, svoj návrh opraví tak, že ako dôvod úschovy uvedie, že má odôvodnené pochybnosti, kto je veriteľom alebo že veriteľa nepozná (nie je mu známe, ktorý z dedičov pôvodného veriteľa bude jeho novým veriteľom), nič nebráni súdu (pri splnení aj ostatných podmienok) návrhu vyhovieť.

I keď Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 19. septembra 2007, sp. zn. 3 Cdo 152/2007, ako aj rozsudkom z 28. augusta 2007, sp. zn. 4 Cdo 144/2007, zrušil rozhodnutia súdov nižších stupňov a vec im vrátil na ďalšie konanie (teda rozhodli rovnako), z odôvodnení obidvoch uvedených rozhodnutí vyplýva, že senáty 3 C a senát 4 C nemali rovnaký právny názor na riešenie otázky smrti (zložiteľom označeného) príjemcu, ktorý zomrel ešte pred podaním návrhu.

So zreteľom na uvedenú nejednotnosť v právoplatných rozhodnutiach v senátoch občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR, predsedníčka občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR v súlade s ustanovením § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a zmene a doplnení niektorých zákonov navrhla občianskoprávnemu kolégiu Najvyššieho súdu

SR, aby zaujalo stanovisko k zjednoteniu výkladu ustanovení § 185a a § 185b v spojení s ustanovením § 103 a § 104 ods. 1, prvá veta O. s. p. Uvedené kolégium na svojom zasadnutí, na základe nasledujúcich úvah, zaujalo už uvedené

s t a n o v i s k o :

Na súde možno zložiť do úschovy peniaze, cenné papiere a iné hnuiteľné veci hodiace sa na úschovu za účelom splnenia záväzku (§ 185a ods. 1 O. s. p.).

Návrh na prijatie do úschovy musí obsahovať vyhlásenie toho, kto peniaze, cenné papiere alebo iné veci do úschovy skladá (ďalej len „zložiteľ“), že záväzok, ktorého predmetom sú hodnoty skladané do úschovy, nemožno splniť, pretože veriteľ je neprítomný, alebo je v omeškaní, alebo že zložiteľ má odôvodnené pochybnosti, kto je veriteľom, alebo že zložiteľ veriteľa nepozná (§ 185a ods. 2).

Účastníkom konania je zložiteľ a po prijatí úschovy aj ten, pre koho sú peniaze, cenné papiere alebo iné veci určené (ďalej len „prijemca“). Po právoplatnosti uznesenia o prijatí do úschovy je účastníkom konania aj ten, kto uplatňuje právo na predmet úschovy (§ 185b O. s. p.).

Treba súhlasiť s názorom vysloveným v podstate v obidvoch vyššie citovaných rozhodnutiach v tom, že konanie o úschovách (§ 185a až § 185h O. s. p.) je konaním návrhovým, čiže začína len na návrh, ktorý musí spĺňať tak všeobecné náležitosti podania v zmysle § 42 ods. 3 O. s. p., ako aj náležitosti osobitné - vyplývajúce z ustanovenia § 185a ods. 2 O. s. p.; ide o vyhlásenie toho, kto peniaze, cenné papiere alebo iné veci do úschovy skladá (t. j. zložiteľa), ďalej, že záväzok, ktorého predmetom, sú hodnoty skladané do úschovy, nemožno splniť, pretože veriteľ je neprítomný, alebo je v omeškaní, alebo že zložiteľ má odôvodnené pochybnosti, kto je veriteľom, alebo že zložiteľ veriteľa nepozná. Ak nemá podanie, ktorým sa navrhovateľ domáha prijatia úschovy, všetky predpísané náležitosti, je odôvodnený postup vyplývajúci z ustanovenia § 43 ods. 1, ods. 2 O. s. p. teda výzva súdu adresovaná navrhovateľovi (zložiteľovi), aby nesprávne alebo neúplné podanie v primeranej lehote opravil, alebo doplnil; ak navrhovateľ takejto výzvy nevyhoví a pre tento nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd návrh odmietne (§ 43 ods. 1 a 2 O. s. p.).

V prípade úschovy za účelom splnenia záväzku (tzv. solučná úschova) musí byť v návrhu uvedený niektorý z dôvodov stanovených hmotným právom, v súlade s ktorým sa plnenie skladá do úschovy. Súd pri posudzovaní, či sú dané podmienky pre prijatie predmetu plnenia do úschovy v zmysle § 185a O. s. p., skúma splnenie formálnych podmienok prijatia úschovy (pozri primerane R 65/1967 a R 35/1989) a tiež to, či predmet úschovy je v čase rozhodovania už v dispozícii súdu.

Senát 3 C v odôvodnení svojho vyššie citovaného rozhodnutia správne uviedol, že v štádiu rozhodovania o prijatí do úschovy sa súd zameriava na posúdenie, či dôvody tvrdené navrhovateľom zodpovedajú v zákone uvedeným dôvodom a či v rámci toho, čo bolo v návrhu uvedené na odôvodnenie prijatia úschovy, môže mať

zloženie predmetu plnenia (vo všeobecnosti) za následok splnenie dlhu. Nezaobera sa otázkou, či tvrdenia zložiteľa zodpovedajú skutočnosti a či zloženie predmetu úschovy bude mať v danom (konkrétnom) prípade hmotnoprávne účinky splnenia dlhu. Neskúma ani, či zložiteľ je oprávnený plniť a či osoba, pre ktorú je predmet úschovy určený, je oprávnená (spôsobilá) plnenie prijať. Nerieši otázku, či existuje alebo neexistuje medzi zložiteľom a príjemcom právny vzťah, ktorý by bol dôvodom plnenia, ktorého prijatie do úschovy súdu sa navrhuje, ani nepreskúmava, kto je skutočným veriteľom zložiteľa. Súd vychádza z tvrdení navrhovateľa a návrh zamietne, len ak z neho vyplýva, že dôvod úschovy podľa zákona nie je daný. V opačnom prípade návrhu vyhovie. Vyriešenie otázky, či a aké právne účinky bude mať zloženie plnenia do úschovy súdu (v prípade, že úschova bude súdom prijatá), nie je súčasťou rozhodovania súdu o prijatí plnenia do úschovy.

Treba uviesť, že právoplatné rozhodnutie súdu o prijatí úschovy za účelom splnenia dlhu má z hľadiska zániku práv a povinností rovnaké právne účinky ako prevzatie plnenia veriteľom len vtedy, ak dlžník zložil predmet úschovy v súlade s hmotným právom. Ak však dodatočne (po prijatí do úschovy) vyjde najavo, že dôvody pre zloženie plnenia do úschovy súdu neboli v skutočnosti dané, nemá zloženie plnenia do súdnej úschovy za následok splnenie dlhu (bez ohľadu na to, že uznesenie o prijatí plnenia nadobudlo právoplatnosť). Riziko nesplnenia zákonných dôvodov pre splnenie (zánik) dlhu zložením do úschovy súdu nesie zložiteľ.

Účastníkom konania pri rozhodovaní o prijatí do úschovy je len zložiteľ (pozri § 185b O. s. p.). V tomto štádiu konania je pre súd významný iba obsahom návrhu, preto nemôže vziať na zreteľ skutkové okolnosti, ktoré neboli uvedené v návrhu a ani neprichádza do úvahy, aby ohľadom splnenia podmienok pre prijatie úschovy prihliadal na niečo iné, než obsahujú tvrdenia navrhovateľa.

V štádiu rozhodovania o prijatí peňazí do úschovy preto súd nemal vziať do úvahy okolnosti, ktoré z návrhu nevyplývali a týkali sa toho, kto pri rozhodovaní o prijatí do úschovy nebol účastníkom konania. So zreteľom na uvedené aj záver, podľa ktorého spôsobilosť fyzickej osoby (zložiteľom označeného príjemcu) mať práva a povinnosti založila už v štádiu rozhodovania o prijatí plnenia do úschovy neodstrániteľnú prekážku podmienky konania v zmysle ustanovenia § 104 ods. 1 prvá veta O. s. p., nie je správny.

38.**ROZHODNUTIE**

Pokiaľ v dovolaní nie sú uvedené konkrétne okolnosti svedčiace o tom, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení, samotné uvedenie ustanovenia § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. nemožno považovať za dostatočné naplnenie dôvodov, pre ktoré sa dovolanie podáva, lebo dovolaním napadnuté rozhodnutie nemožno preskúmať z hľadiska jeho opodstatnenosti.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. apríla 2007, sp. zn. 3 Cdo 61/2006)

Okresný súd Bratislava V rozsudkom z 2. júna 2004, č. k. 10 C 423/2000-164, určil, že do bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov (ďalej len „BSM“) patria 1. úspory 60 000,- Sk a 2. dlhy a) 100 000,- Sk (z pôžičky poskytnutej im matkou navrhovateľky), b) 30 000 Sk (z pôžičky poskytnutej im matkou odporcu) a c) 159 476,- Sk (z úveru poskytnutého im Slovenskou sporiteľňou, a. s., Mestskou pobočkou v P.). BSM účastníkov vyporiadal tak, že do vlastníctva odporcu prikázal polovicu úspor v sume 30 000,- Sk, odporcu zaviazal zaplatiť navrhovateľke 30 000,- Sk do troch dní; rovnako ho zaviazal zaplatiť dlhy „a), b) a c) v celkovej sume 289 476,- Sk“. Vo zvyšku návrh zamietol. Rozhodol tiež o povinnosti účastníkov konania zaplatiť súdny poplatok a o tom, že žiadny z nich nemá právo na náhradu trov konania. Vychádzal z toho, že účastníci uzavreli 23. júla 1994 manželstvo, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava V z 21. novembra 1997, č. k. 10 C 160/97-9. Návrh bol podaný dôvodne, lebo účastníci o vyporiadaní BSM neuzavreli dohodu. Úver im poskytla sporiteľňa na úhradu kúpnej ceny za byt kupovaný od Mesta Prešov. Úver splácal len odporca, s ktorým bola uzatvorená kúpna zmluva. Po určení jej neplatnosti Mesto P. 4. novembra 2000 vrátilo odporcovi kúpnu cenu 378 952,- Sk. Súd prvého stupňa mal výsledkami vykonaného dokazovania preukázané, že výška tohto úveru ku dňu zániku BSM účastníkov predstavovala 159 476,- Sk. Požiadavku odporcu, aby boli zohľadnené aj úroky z tejto sumy, nepovažoval súd za opodstatnenú, lebo odporca mal možnosť splatiť úver aj mimoriadnymi splátkami, nepožiadaval včasšie predávajúceho o vrátenie kúpnej ceny a úver s úrokom naďalej splácal aj po určení neplatnosti kúpnej ceny. Zahŕnutie úrokov z tejto sumy by sa za týchto okolností priechilo dobrým mravom (§ 3 Občianskeho zákonníka). Zamietnutie návrhu vo zvyšku odôvodnil súd jeho neopodstatnenosťou.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 8. júna 2005, sp. zn. 4 Co 294/2004, rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa finančného vyporiadania účastníkov z BSM zmenil tak, že navrhovateľka je povinná zaplatiť odporcovi do troch dní 147 270,90 Sk. V časti týkajúcej sa úveru napadnutý rozsudok zmenil tak, že zostatok, ktorý je povinný odporca zaplatiť, predstavuje 284 541,80 Sk. V ostatnej časti napadnutý rozsudok potvrdil. Vyslovil, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení uviedol, že súd prvého stupňa správne zistil splnenie podmienok pre vyporiadanie BSM účastníkov a tiež rozsah aktív a pasív tohto spoluvlastníctva ku dňu jeho zániku (13. decembru 1997), keď do neho zaradil spoločné úspory 60 000,- Sk, pôžičku 100 000,-Sk od matky navrhovateľky, pôžičku 30 000,- Sk od matky odporcu a tiež úver poskytnutý sporiteľňou. Nesprávne ale určil výšku tohto úveru a tiež sumu, vyplácanú medzi účastníkmi na ich vyrovnanie zo zaniknutého BSM. Výsledkami dokazovania bolo totiž preukázané, že ku dňu zániku BSM bol tento úver nesplatený vo výške 159 476,- Sk. Odporca ho splácal a aj naďalej spláca. Bude musieť ešte zaplatiť 125 065,- Sk, takže celkový dlh na tomto úvere predstavuje 284 541,80 Sk. V tomto smere bol nesprávny názor súdu prvého stupňa, že do pasív patrí len istina bez úrokov. I keď úroky budú zročné až v budúcnosti, treba na ne prihliadnúť, lebo inak by došlo k zvýhodneniu navrhovateľky. Pasíva BSM (100 000,- Sk + 30 000,-Sk + 284 541,80 Sk = 414 541,80 Sk) presahujú aktíva BSM (60 000,- Sk), preto vyporiadať treba dlhy vo výške 354 541,- Sk (414 541,80 Sk -60 000,- Sk). Pri prikázaní všetkých dlhov odporcovi, ktorý ich zaplatí za navrhovateľku (hoci by sa na ich úhrade mala podieľať v polovici — $414\,541,80\text{ Sk} : 2 = 207\,270,90\text{ Sk}$) a pri rozdelení aktív na rovnaké časti po 30 000,- Sk pre oboch účastníkov konania musí navrhovateľka na úplné vyrovnanie zaplatiť odporcovi 147 270,90 Sk. Skutočnosti, ku ktorým došlo po zániku BSM - určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, postúpenie pohľadávok medzi navrhovateľkou a jej matkou a odporcom a jeho matkou, vrátenie kúpnej ceny odporcovi — nepovažoval odvolací súd v danom prípade za právne významné.

Rozsudok odvolacieho súdu napadla dovolaním navrhovateľka. Na odôvodnenie dovolania uviedla, že odvolací súd jej odňal možnosť pred súdom konať [§ 241 ods. 2 písm. a) O. s. p. v spojení s § 237 písm. f) O. s. p.], lebo vec prejednal a rozhodol v jej neprítomnosti na odvolacom pojednávaní

8. júna 2005, hoci neboli splnené podmienky vyplývajúce z § 101 ods. 2 O. s. p., pretože svoju osobnú neúčast', ako aj neúčast' právnej zástupkyne riadne ospravedlnila poukázaním na dôležitý dôvod (práceschopnosťou) a tiež požiadala o odročenie pojednávania na iný termín. Dovolanie je v danej veci prípustné podľa § 238 ods. 1 O. s. p. a dôvodné je vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Žiadala napadnuté

zmeňujúce výroky rozsudku odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň požiadala o odloženie vykonateľnosti napadnutého rozsudku.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že v danom prípade sú podiely účastníkov na aktívach (60 000,- Sk) a pasívach (414 541,- Sk) BSM rovnaké, a tak na strane každého z účastníkov malo ísť o aktívum 30 000,- Sk a pasívum 207 270,90 Sk. V prípade navrhovateľky sa preto suma 30 000,-Sk mala odpočítať nie od sumy 177 270,90 Sk, ale od sumy 207 541,80 Sk. Už tu jej bola zohľadnená polovica aktív. Predmetný rozsudok je po právnej stránke správny, došlo v ňom ale k počítacej chybe, keď navrhovateľke bolo odpočítané dvakrát po 30 000,- Sk, hoci správne jej táto suma mala byť zohľadnená len raz. Navrhol, aby dovolací súd „po oprave počítacej chyby“ zamietol dovolanie navrhovateľky a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

Dovolanie, ktoré bolo podané 4. októbra 2005, prejednal dovolací súd podľa Občianskeho súdneho poriadku v znení zákona č. 341/2005 Z. z. (ďalej len „O. s. p.“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 2 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) proti rozsudku, proti ktorému je dovolanie prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), dospel k záveru, že dovolanie nie je opodstatnené.

V zmysle § 241 ods. 2 O. s. p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p.,
- b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

1. Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou zo závažných procesných väd, zaoberal sa dovolací súd otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O. s. p. O vadu tejto povahy ide vtedy, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,

- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo, alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolateľka vady konania v zmysle § 237 a) až e) a g) O. s. p. netvrdila a žiadna z týchto väd ani nevyšla najavo v dovolacom konaní.

Z dovolania je zrejmé, že za základ tohto opravného prostriedku je dovolateľkou považovaný dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. a) O. s. p. [v spojení s § 237 písm. f) O. s. p.]. Dovolateľka sa na podstatnej časti dovolania snaží vysvetliť, ako a s akými procesnými dôsledkami jej postupom odvolacieho súdu bola v konaní odňatá možnosť pred súdom konať.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V súvislosti s vyriešením otázky, či v prejednávanej veci došlo k takémuto odňatiu možnosti pred súdom konať, treba uviesť, že podľa § 24 O. s. p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. V zmysle § 25 ods. 1 O. s. p. si ako zástupcu môže vždy zvoliť advokáta a jemu udelené plnomocenstvo nemožno obmedziť. Zvolený advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje (§ 25 ods. 2 O. s. p.). Ďalej treba zdôrazniť, že zástupca, ktorému bolo udelené plnomocenstvo pre celé konanie, je oprávnený na všetky úkony, ktoré v konaní môže urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O. s. p.). Ak má účastník takéhoto zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi (pozri § 49 ods. 1 O. s. p.). Napokon treba uviesť, že v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní. Ak sa riadne predvolaný účastník neustanoví na pojednávanie, ani nepožiadal z dôležitého dôvodu o odročenie, môže súd vec prejednať v neprítomnosti takéhoto účastníka; prihliadne pritom na obsah spisu a dosiaľ vykonané dôkazy. V prejednávanej veci bol postup odvolacieho súdu pri upovedomení účastníkov o nariadení termínu pojednávania a pri prejednaní veci bez účasti navrhovateľky v súlade s týmito ustanoveniami.

Právna zástupkyňa navrhovateľky 6. júna 2005 založila do spisu podanie, ktorým, s poukazom na svoju práceneschopnosť, požiadala o ospravedlnenie neúčasti svojej a tiež navrhovateľky, zároveň žiadala odročiť pojednávanie na

neskorší termín. Odvolací súd v zápisnici o pojednávaní 8. júna 2005 konštatoval, že táto žiadosť nie je doložená žiadnym dokladom preukazujúcim jej dôvodnosť, preto vec prejednal a rozhodol v neprítomnosti navrhovateľky a jej zástupkyne.

Dôležitosť dôvodu, ktorým je odôvodňovaná žiadosť neprítomného účastníka o odročenie pojednávania (§ 101 ods. 2 O. s. p.), posudzuje súd podľa konkrétnych okolností. Existenciu dôležitého dôvodu môže preveriť len zo skutočností, ktoré sú mu známe v čase posudzovania žiadosti účastníka o odročenie pojednávania. Jej dôvodnosť skúma predovšetkým z hľadiska preukázania skutočnosti, z ktorej žiadateľ vyvodzuje existenciu ním tvrdeného dôležitého dôvodu; pokiaľ ale uvedená skutočnosť nie je v čase rozhodovania súdu o tejto žiadosti hodnoverne preukázaná, zostávajú žiadateľom uvádzané dôvody žiadosti o odročenie pojednávania iba v rovine nepodložených tvrdení, na ktoré nemožno vziať zreteľ.

V prejednávanej veci právna zástupkyňa v žiadosti o odročenie odvolacieho pojednávania uviedla, že je práceneschopná. V rozhodovacej praxi súdov sa choroba preukázaná lekársky uznanou práceneschopnosťou považuje za dôležitý dôvod v zmysle § 101 ods. 2 O. s. p. (pozri R 31/95). Odvolací súd ale nemohol zostať len pri konštatovaní, že žiadateľkou uvádzaný dôvod je z hľadiska § 101 ods. 2 O. s. p. dôležitý, pretože musel prikočiť aj k posúdeniu, či tento (inak skutočne dôležitý) dôvod je aj preukázaný. Jeho existenciu však mohol posudzovať len z hľadiska toho, čo mu bolo preukázané v čase posudzovania žiadosti, to znamená na pojednávaní, o odročenie ktorého bol súd požiadany. Navrhovateľka svoju žiadosť o odročenie pojednávania ničím nedoložila a v nej uvádzaný dôvod nepreukázala. S názorom, že v danom prípade nebola preukázaná existencia dôležitého dôvodu na odročenie pojednávania, sa preto dovolací súd plne stotožňuje.

V procesnej situácii, ktorá nastala podaním takejto (dôkazmi nedoloženej) žiadosti o odročenie pojednávania, nemožno odvolaciemu súdu vytykať porušenie § 101 ods. 2 O. s. p. Prejednanie a rozhodnutie veci v neprítomnosti navrhovateľky (a jej právnej zástupkyne) nemalo v danom konaní za následok odňatie možnosti účastníka konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f) O. s. p.

Odvolací súd vytvoril navrhovateľke a jej zástupkyňi procesnú možnosť zúčastniť sa na odvolacom pojednávaní a na ňom realizovať procesné právo účastníka na prerokovanie veci v jeho prítomnosti (a tiež napr. vyjadriť sa k veci, k výsledkom dokazovania a k vykonaným dôkazom). Táto procesná možnosť nebola navrhovateľkou využitá. Pokiaľ sa v dovolaní tvrdí, že ju navrhovateľka (jej zástupkyňa) nemohla využiť, lebo jej v tom bránila objektívna skutočnosť (práceneschopnosť), bolo na nej, aby vážny dôvod neúčasti na pojednávaní — v súlade s konštantnou judikatúrou súdov Slovenskej republiky — preukázala súdu. Pokiaľ tak ale neurobila a k žiadosti nepripojila dôkaz, ktorý by preukázal ňou

uvádzaný dôvod („lekársky uznanú práceneschopnosť“ predpokladá už R 31/95), sama zavinila, že súd jej žiadosti nemohol vyhovieť. Nemožno mu preto vytykať znemožnenie realizácie uvedených procesných oprávnení.

2. Rovnako vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmal dovolací súd ďalej, či konanie nie je postihnuté tzv. inou vadou konania. Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná, je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O. s. p. nezakladá zmatečnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Z dovolania nevyplýva, že by dovolateľka namietala vadu takejto povahy a jej existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b) O. s. p. preto nie je daný.

3. Navrhovateľka v dovolaní uvádza, že podané dovolanie (proti zmeňujúcim výrokom, rozsudku odvolacieho súdu) je prípustné v zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O. s. p. Tento jej názor je správny. Dovolanie navrhovateľky smeruje proti rozhodnutiu, ktorým odvolací súd vecne zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa a nahradil ho svojím iným rozhodnutím vo veci samej (pozri R 12/1994 a R 106/2000). To však bez ďalšieho neznamená, že jej opravný prostriedok je automaticky aj opodstatnený. Pokiaľ preto dovolateľka „dôvodnosť dovolania opiera o § 238 ods. 1 O. s. p.“, treba uviesť, že samotná prípustnosť dovolania v žiadnom prípade nezakladá zároveň aj jeho dôvodnosť (opodstatnenosť), lebo nie každé procesné prípustné dovolanie je zároveň aj dôvodné.

4. V dovolaní sa namieta, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.]. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Dovolateľka síce formálne namietla existenciu tohto dovolacieho dôvodu, obsahovo ale ničím nevysvetlila, aký omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav má na mysli, ktorý právny predpis nepoužil odvolací súd správne, alebo ktorý nesprávne interpretoval, alebo ktoré nesprávne závery vyvodil zo správnych skutkových záverov. Na (len) samotnom konštatovaní, že „rozhodnutie

spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci", zotrvala aj po výzve súdu prvého stupňa na doplnenie dovolania (pozri uznesenie Okresného súdu Bratislava V z 19. októbra 2005, č. k. 10 C 423/2000-206).

Dovolateľ musí v zmysle § 241 ods. 1 veta prvá O. s. p. v dovolaní popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3 O. s. p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje jeho opravný prostriedok, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napadá, prípadne ktoré dôkazy by sa mali vykonať na preukázanie dôvodov dovolania a čoho sa domáha. Pokiaľ dovolanie nemá tieto náležitosti, výzve súd prvého stupňa dovolateľa, aby dovolanie v určenej lehote doplnil alebo opravil. Ak sa aj napriek výzve súdu v lehote desiatich dní dovolanie neopraví alebo nedoplní, predloží súd prvého stupňa dovolanie na rozhodnutie dovolaciemu súdu.

Pre zákonu zodpovedajúce uplatnenie dovolacieho dôvodu nie je postačujúce, keď dovolateľ v dovolaní len označí niektorý z dovolacích dôvodov uvedených v § 241 ods. 2 písm. a) až c) O. s. p. (napríklad tým, že poukáže na označenie ustanovenia zákona alebo odcituje jeho text). Ustanoveniu § 241 ods. 1 O. s. p. zodpovedá a ním uloženou osobitnou náležitou dovolania vyhovuje len také dovolanie, v ktorom sa konkrétne uvádza, z ktorých dôvodov sa napáda rozhodnutie odvolacieho súdu. Predpokladom, toho je, že dovolateľ popíše (špecifikuje) okolnosti, z ktorých usudzuje, že určitý dovolací dôvod je daný, a že dostatočne konkrétne uvedie, v čom vidí nesprávnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Ak dovolateľ podáva dovolanie z dôvodu uvedeného v § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p., nestačí len samotné poukázanie na označenie (alebo text) tohto zákonného ustanovenia; nevyhnutnou náležitosťou dovolania je v takomto prípade vymedzenie, ktorý právny záver a z akých dôvodov nepovažuje dovolateľ za správny. Pokiaľ v dovolaní chýba táto (osobitná) náležitosť, nie je (vzhľadom na viazanosť dovolacieho súdu uplatneným dovolacím dôvodom) vymedzený obsah prieskumnej činnosti dovolacieho súdu a rozhodnutie odvolacieho súdu napadnuté dovolaním nie je možné preskúmať z hľadiska opodstatnenosti takto „uplatneného“ dovolacieho dôvodu. Navrhovateľka tým, že v dovolaní neopísala okolnosti, z ktorých vyvodzuje nesprávnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom, sama znemožnila dovolaciemu súdu preskúmať správnosť rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska právneho posúdenia veci, na ktorom spočíva jeho rozhodnutie.

5. Odporca v danom prípade nepodal dovolanie (nežiadal preskúmať v dovolacom konaní vecnú správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu). Vzhľadom na to (a tiež so zreteľom na vyššie pod bodom 4. uvedené dôvody, pre ktoré nemohol dovolací súd posúdiť správnosť napadnutého rozhodnutia z hľadiska správnosti jeho právnych záverov) nezaoberal sa dovolací súd tou časťou vyjadrenia odporcu

k dovolaniu navrhovateľky, v ktorej tvrdil existenciu dôvodov pre „opravu“ rozhodnutia odvolacieho súdu.

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že dovolateľkou riadne uplatnený dovolací dôvod nie je daný — navrhovateľka napadla rozsudok odvolacieho súdu (jeho zmeňujúce výroky), ktorý nebol vydaný v konaní postihnutom procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Ďalší dovolací dôvod ale dovolateľka neuplatnila spôsobom, ktorý by zodpovedal § 241 ods. 1 a 2 písm. c) O. s. p., preto sa dovolací súd nemohol zaoberať správnosťou dovolaním napadnutého rozhodnutia z hľadiska správnosti právneho posúdenia veci, na ktorom toto rozhodnutie spočíva. Najvyšší súd Slovenskej republiky neopodstatnene podané dovolanie navrhovateľky zamietol podľa § 243b ods. 1 O. s. p.

V dovolacom konaní úspešnému odporcovi vzniklo právo na náhradu trov konania proti navrhovateľke, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a § 142 ods. 1 O. s. p.). Úspešný účastník v dovolacom konaní podal návrh na uloženie povinnosti nahradiť mu trovy tohto konania (§ 243b ods. 4 O. s. p. v spojení s § 151 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd mu priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokáta za právnu službu, ktorú poskytol odporcovi vypracovaním vyjadrenia z 12. decembra 2005 k dovolaniu navrhovateľky [§ 14 ods. 1 písm. c) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb]. Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 10 ods. 1 a 6 tejto vyhlášky vo výške 6 050,- Sk, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu [§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 tejto vyhlášky (t. j. 150,- Sk)] predstavuje spolu 6 200,- Sk.

39.

ROZHODNUTIE

Ak poisťné podmienky ukladajú povinnosť zabezpečiť vozidlo pred odcudzením, poisťený je povinný vykonať také zabezpečenie, ktoré je primerané hodnote a povahe prepravovaného tovaru, ale aj okolnostiam a pomerom, kde sa vozidlo nachádza.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2006, sp. zn. 1 Obdo V 73/2005)

Na odvolanie žalobcu Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom z 23. mája 2003, č. k. 2 Obo 41/03-66, zmenil rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba zamietnutá tak, že zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 225 675,- Sk so 17,6 % úrokom z omeškania ročne od 25. júla 2001 do zaplataenia a rozhodol o náhrade trov konania. Opravným uznesením zo 16. septembra 2004 odvolací súd opravil chybu, ktorá sa vyskytla vo výroku písomne vyhotoveného rozsudku.

V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že predmetom sporu je zaplataenie náhrady poisťného plnenia vo výške 30 % z vyplateného poisťného plnenia, ktoré žalobca vyplatil poškodenému - firme M. I. E. BV R., v zmysle poisťnej zmluvy a Poisťných podmienok poistenia zodpovednosti vnútroštátneho cestovného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy tovaru po odrátaní 15 % spoluúčasti, ktorú si žalobca návrhom uplatnil v zmysle čl. 15 ods. 2 Poisťných podmienok poistenia zodpovednosti cestného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy tovaru voči žalovanému (poistenému).

Sporové strany uzavreli dňa 2. júla 1999 poisťnú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu vnútroštátneho cestného dopravcu č. 1133572 s dobou trvania poistenia od 2. júla 1999 do 1. januára 2000 vrátane. Predmetom poistenia bola zodpovednosť žalovaného ako vnútroštátneho cestného dopravcu.

Podľa objednávky zo dňa 17. novembra 1999 mal žalovaný prepraviť pre firmu M. I. E. 150 ks automatických práčok z firmy W. S., a. s. do nákladného prístavu v B.

Tovar bol naložený dňa 18. novembra 1999 a vodič dňa 19. novembra 1999 o 1.30 hod. zaparkoval vozidlo s naloženým tovarom pred svojím bydliskom v S. na M. ul. 1371 a o 5.00 hod., keď chcel pokračovať v ceste, zistil, že vozidlo nie je na svojom mieste. Krádež bola nahlásená na Okresnom úrade vyšetrovania PZ v G., ktorý uznesením č. CVS OUV-37/99 zo dňa 30. decembra 1999 prerušil

trestné stíhanie, nakoľko sa nepodarilo zistiť skutočnosti oprávňujúce vykonať trestné stíhanie proti určitej osobe.

Žalovaný oznámil poistnú udalosť dňa 24. novembra 1999 žalobcovi, ktorý ju likvidoval a uhradil škodu vo výške 17 098,14 EURO, teda v prepočte 752 250,- Sk.

V zmysle čl. 15 ods. 2 Poistných podmienok poistenia zodpovednosti cestného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy tovaru má žalobca voči žalovanému - poistenému právo na náhradu vyplateného poistného plnenia (až do výšky 50 %), ak poistený porušil povinnosti uložené mu čl. 7 ods. 1 písm. a) až h) alebo v čl. 7 ods. 3 týchto poistných podmienok a/alebo v poistnej zmluve.

Odvolačný súd z predložených dokladov zistil, že žalovaný porušil Poistné podmienky poistenia zodpovednosti cestného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy tovaru, a to povinnosť uloženú mu v čl. 7 ods. 1 písm. f) — zabezpečiť vozidlo s tovarom proti odcudzeniu počas celej prepravy, teda aj počas technickej závady na vozidle alebo dopravnej nehody, teda zabezpečiť stráženie zásielky počas celej prepravy.

Ustanovenia zmluvy a poistných podmienok, ktoré tvoria jej neoddeliteľnú súčasť, jasne ukladajú poistenému, aby dopravný prostriedok s naloženým tovarom nenechával nestrážení. Žalovaný, ak už naložil zásielku tak, že ju nemohol v ten istý deň aj odovzdať, mal ju zaparkovať na stráženom parkovisku alebo v stráženom areáli, prsto zabezpečiť stráženie zásielky. Mal tiež možnosť naložiť tovar ráno a vyložiť večer, čo vzhľadom na vzdialenosť výrobného podniku W. (M.) od nákladného prístavu v B. z časového hľadiska je uskutočniteľné v rámci jedného pracovného dňa.

Na základe tohto skutkového a právneho stavu odvolací súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa treba v zmysle § 220 ods. 1 O. s. p. zmeniť tak, že návrhu sa vyhovuje.

Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie. Na zdôvodnenie dovolania uviedol, že odvolací súd pri rozhodovaní vychádzal zo znenia ustanovenia čl. 7 ods. 1 písm. f) Poistných podmienok poistenia cestného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy tovaru, pričom v odôvodnení rozhodnutia citoval túto poistnú podmienku, ktorú však doplnil o časť vety, ktorá sa v samotných poistných podmienkach nenachádzala a nenachádza. V uvedenom ustanovení čl. 7 ods. 1 písm. f) sa uvádza, že poistený je povinný zabezpečiť vozidlo s tovarom proti odcudzeniu počas celej prepravy, teda aj počas technickej závady na vozidle alebo dopravnej nehody. V tomto ustanovení sa však nenachádza veta, ktorú uviedol Najvyšší súd, že poistený je povinný zabezpečiť stráženie

zásielky počas celej prepravy. Práve táto časť vety mala podľa názoru dovolateľa vplyv na záver, ku ktorému dospel súd a následne konštatovanie, že došlo k porušeniu povinností vyplývajúcich z poistných podmienok a následne ku vzniku práva postihu, lefore uplatnil navrhovateľ.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, takisto ako odvolací súd, dospel vo svojom rozhodnutí k nesprávnemu právnemu záveru aj z toho dôvodu, že uviedol, že ustanovenia zmluvy a poistných podmienok, ktoré tvoria jej neoddeliteľnú súčasť, jasne ukladajú poistenému, aby dopravný prostriedok s naloženým tovarom, nenecháva] nestrážený. Takéto ustanovenie sa však v poistnej zmluve, ani v poistných podmienkach nenachádza. Je diametrálny rozdiel, či je povinný poistený, t. j. žalovaný zabezpečiť náležité motorové vozidlo, vrátane prepravovaného tovaru, t. j. urobiť opatrenia v zmysle platných predpisov proti odcudzeniu, alebo ako to vykladá súd, bez písomného podkladu, že údajne odporca mal počas celej dopravy motorové vozidlo strážiť. Dovolateľ i naďalej trvá na tom, že žalovaný, ako cestný dopravca, neporušil žiadne podmienky, ktoré boli dojednané v poistnej zmluve č. 133572 zo dňa 2. júla 1999, ani neporušil Všeobecné poistné podmienky poistenia zodpovednosti za škodu, ani Poistné podmienky poistenia zodpovednosti cestného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy tovaru.

Dovolateľ má za to, že poistnou zmluvou, ktorej súčasťou sú i poistné podmienky, boli dohodnuté pravidlá pre prípad vzniku poistnej udalosti. Keďže poistná zmluva musí byť urobená písomne, možno sa dovolávať iba tých ustanovení, ktoré boli v písomnej podobe medzi zmluvnými stranami dohodnuté. Nemôže dôjsť k pochybnosti, ktoré ustanovenie v tomto prípade vlastne bolo porušené, keď navrhovateľ uplatnil podanou žalobou (predtým výzvou) právo postihu. Pokiaľ sa podanou žalobou navrhovateľ domáha práva postihu podľa čl. 7 ods. 1 písm. f) Poistných podmienok poistenia zodpovednosti cestného dopravcu za škodu, t. j. skutočnosti, že žalovaný nezabezpečil vozidlo s tovarom proti odcudzeniu, toto sa nezakladá na pravde, lebo vozidlo bolo zabezpečené proti odcudzeniu v zmysle platných predpisov.

Pokiaľ žalobca tvrdí, že žalovaný porušil ustanovenie čl. 10 ods. 1 písm. c) poistných podmienok, toto nebolo možné, pretože žalovaný, resp. jeho vodič mal povinnú prestávku, zostať na parkovisku vo vlastnom areáli nemohol, lebo by nemusel včas doručiť tovar na vykládku na druhý deň a v prístave by tak isto vozidlo muselo zostať na nestráženom parkovisku, čo žalovaný uviedol vo svojom liste dňa 6. júna 2001 navrhovateľovi. Podľa čl. 10 ods. 1 právo postihu vznikne len vtedy, keď došlo k porušeniu povinností stanovených zákonom alebo poistnou zmluvou, pričom samotné porušenie nestačí, ale musí mať vplyv na rozsah povinností poist'ovateľa, t. j. navrhovateľa plniť.

Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že navrhuje dovolanie zamietnuť. K dovolacím námietkam uviedol nasledovné.

Spornou otázkou podľa dovolania je obsahová definícia povinností, ktoré ukladajú dovoľateľovi poisťné podmienky poistenia zodpovednosti cestného dopravcu za škodu spôsobenú pri vykonávaní prepravy v čl. 7 ods. 1 písm. f) — zabezpečiť vozidlo s tovarom proti odcudzeniu.

Podľa dovoľateľa táto povinnosť bola splnená uzamknutím vozidla.

Podľa názoru žalobcu výklad obsahu citovanej povinnosti treba robiť vzhľadom na spoločensko-ekonomickú situáciu v krajine, kde sa vozidlo nachádza. V súčasnosti je všeobecne známou skutočnosťou (upozornenia v médiách, vyhlásenie zástupcov policajného zboru a pod.), že voľne zaparkovávať vozidlá s akýmkoľvek naloženým tovarom, batožinou, jednotlivými predmetmi vo vozidle, bez ohľadu na ich hodnotu, je z hľadiska bezpečnosti vozidla veľmi rizikové. Vedomosť o tejto skutočnosti majú bezpochyby všetci majitelia motorových vozidiel a vodiči kamiónovej dopravy. Pritom v danom prípade išlo o tovar nezanedbateľnej hodnoty a dovoľateľ všeobecne známu skutočnosť ignoroval. Spôsob zabezpečenia plne naloženého vozidla s lukratívnym tovarom na voľnom priestranstve len jeho uzamknutím je spôsobom, ktorý nemožno považovať za splnenie povinnosti zabezpečiť vozidlo proti odcudzeniu. Povinnosť zabezpečiť vozidlo proti odcudzeniu nijaký právny predpis nevyjedzuje, a preto odvolávka dovoľateľa na „všeobecne platné právne predpisy“ je právne irelevantná.

Poukazuje aj na povinnosť dovoľateľa uvedenú vo Všeobecných poisťných podmienkach zodpovednosti za škodu, čl. 10 ods. 1 písm. c) - vynakladať všetko úsilie a využívať všetky prostriedky a možnosti na predchádzanie škodám v záujme odvrátenia nebezpečenstva vzniku škody. Do tejto všeobecnej preventívnej povinnosti nepochybne patrí povinnosť dovoľateľa, ako dopravcu organizovať dopravu s odbornou starostlivosťou, ktorá zahŕňa aj časové plánovanie priebehu dopravy, zistenie možnosti vykládky, odstavenie vozidla počas povinných prestávok vodiča a pod., a to tak, aby nemohlo dôjsť k ohrozeniu vozidla s prevázaným tovarom.

Dovoľateľ bol povinný využiť na splnenie uvedených povinností všetky, nielen technické, ale aj organizačné prostriedky na predchádzanie škodám (príkladom ďalšie prostriedky sme uviedli v priebehu súdneho konania a v odvolaní a sú v spisovom materiáli).

Dovoľateľ porušil obe uvedené povinnosti, ku ktorým sa zmluvne zaviazal (poisťné podmienky sú súčasťou zmluvy), a toto jeho konanie je bezpochyby kvalifikované ako vedomé. V danom prípade sú splnené všetky podmienky pre

uplatnenie postihového práva v zmysle § 799 ods. 3 v spojitosti s § 825 Občianskeho zákonníka.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, a to proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Skutkový stav vo veci medzi účastníkmi v zásade nie je sporný, pričom dovolateľ skutkový stav v dovolaní ani nespochybňuje. Dovolateľ v podanom dovolaní, ako aj v jeho vyjadrení k vyjadreniu žalobcu (č.l. 76) tvrdí, že odvolací súd pochybil v tom, že pri rozhodovaní vychádzal z toho, že v poisťných podmienkach je uvedené, že žalovaný mal zabezpečiť stráženie zásielky počas celej prepravy. Takáto povinnosť nie je uvedená ani v čl. 7 ods. 1 písm. f), ani v iných ustanoveniach poisťných podmienok. V tomto smere dovolateľ tvrdí, že v zmysle ustanovenia čl. 7 ods. 1 písm. f) poisťných podmienok vozidlo mal zabezpečené, t. j. uzamknuté a kabína bola pristavená k pevnej prekážke.

Dovolací súd sa stotožňuje s tvrdením dovolateľa, že v ustanovení čl. 7 ods. 1 písm. f) poisťných podmienok nie je výslovne uvedené, že vozidlo s tovarom má byť v určitom prípade strážené. V tomto ustanovení ako povinnosť poisteného v poistení zodpovednosti vnútroštátneho cestného dopravcu je okrem iného uvedená aj povinnosť zabezpečiť vozidlo s tovarom proti odcudzeniu počas celej prepravy, teda aj počas technickej závady na vozidle alebo dopravnej nehody (na rozdiel od ustanovenia čl. 6 týkajúceho sa medzinárodného cestného dopravcu, ktorý ukladá povinnosť parkovať na strážených parkoviskách). Dovolateľ si však mylne vykladá obsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, pretože v tomto odôvodnení nie je konštatované, že povinnosť strázenia je výslovne v tomto ustanovení uvedená.

Odvolací

súd znenie tohto ustanovenia cituje v odôvodnení rozsudku správne. V ďalšej časti odôvodnenia už len bližšie vysvetľuje obsah a zmysel slovného spojenia „zabezpečiť vozidlo s tovarom proti odcudzeniu ...“ Odvolací súd celkom logicky z tohto znenia vyvodzuje záver, že pod zabezpečením vozidla pred odcudzením treba rozumieť aj jeho strázenie, a to napr. na stráženom parkovisku. Odvolací súd to uvádza len ako jednu z možností zabezpečenia. Dovolací súd s týmto právnym názorom odvolacieho súdu sa plne stotožňuje. Zabezpečenie vozidla strážením, a to či už na stráženom parkovisku alebo aj iným spôsobom, nepochybne patrí medzi najbežnejšie, ale aj najúčinnnejšie formy zabezpečenia. Pritom v každom prípade

poistený je povinný robiť vždy také zabezpečenie, ktoré je primerané hodnote, či povahe prepravovaného tovaru, ale aj okolnostiam alebo pomerom, kde sa vozidlo nachádza. V danom prípade poistený takto nepostupoval a vozidlo aj s tovarom nechal voľne prístupné. Samotné uzamknutie vozidla spravidla nepredstavuje vážnejšiu prekážku proti odcudzeniu. Z uvedeného vyplýva, že žalovaný porušil citovanú poisťnú podmienku, a preto podľa čl. 15 ods. 2 poisťných podmienok (§ 799 ods. 3 v spojení s ustanovením § 825 Občianskeho zákonníka) žalobca dôvodne proti nemu uplatnil postihové právo.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd podľa ustanovenia § 243b ods. 1 dovolanie zamietol.

Dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania žalobcovi, ako úspešnému účastníkovi, nepriznal, pretože tieto mu podľa obsahu spisu nevznikli a inak ich náhradu priznať ani nežiadal.

40.

ROZHODNUTIE

Železnice Slovenskej republiky nie sú štátnym podnikom, ale ide o osobitný subjekt zriadený zákonom, ktorý má postavenie obstarávateľa v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác. Ak tento subjekt uzavrie zmluvu bez splnenia podmienok uvedených v zákone č. 263/1993 Z. z., je takáto zmluva neplatná.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. februára 2006, sp. zn. 1 M Obdo V 10/2004)

Krajský súd v B. napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť, aby zaplatil žalobcovi 30 000 000,- Sk z titulu ušlého zisku s úrokom z omeškania. Žalovanému uložil zaplatiť žalobcovi trovy konania v sume 600 000,- Sk a trovy právneho zastúpenia v sume 203 350,- Sk. V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že účastníci uzavreli dňa 26. novembra 1996 zmluvu v zmysle § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, predmetom ktorej boli komplexné reklamné aktivity v rozsahu stanovenom v článku II. predmetnej zmluvy. V roku 1998 prestal žalovaný plniť svoje záväzky vyplývajúce zo zmluvy. Listom zo dňa 31. augusta 1998 reagoval žalovaný na výzvy žalobcu na plnenie, pričom v liste priznal nárok žalovaného na zmluvnú pokutu v zmysle dodatku č. 1 ku zmluve zo dňa 26. novembra 1996. Listom zo dňa 2. novembra 1999 zaslal žalovaný žalobcovi, ako jeho prílohu, návrh dohody o ukončení zmluvného vzťahu, v zmysle ktorého mal byť zmluvný vzťah, založený na základe zmluvy zo dňa 26. novembra 1996, ukončený ku dňu 15. decembra 1999. Rokovanie o usporiadaní vzájomných práv a záväzkov sa malo konať do 30. novembra 1999, pričom zápis o výsledku rokovania mal byť neoddeliteľnou súčasťou zmluvy. K uzatvoreniu navrhovanej dohody o ukončení zmluvného vzťahu nedošlo. Žalovaný v zmysle vyjadrenia zo dňa 25. februára 2002 navrhol žalobu zamietnuť z dôvodu rozporu zmluvy so zákonom č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní. Žalovaný Ž. S. r., so sídlom v B., boli zriadené zákonom č. 258/1993 Z. z. o Železniciach Slovenskej republiky ako právnická osoba, ktorá sa zapisuje do obchodného registra. V zmysle § 10 ods. 3 zákona o Železniciach Slovenskej republiky sú železnice priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom a rozpočtom obcí. Podľa § 21 zákona č. 303/1995 Z. z. o rozpočtových pravidlách sú právnickými osobami zapojenými na štátny rozpočet len rozpočtové a príspevkové organizácie. ŽSR nie sú subjektom, ktorý by spĺňa] pojmové znaky rozpočtovej alebo príspevkovej organizácie. ŽSR v zmysle § 11 zákona o Železniciach Slovenskej republiky uhrádzajú svoje potreby a náklady z príjmov získaných predovšetkým zo svojej činnosti, ako

aj z ďalších zdrojov. Železnice nie sú príjmami a výdavkami zapojené na štátny rozpočet príspevkom alebo odvodom. Žalovaný teda podľa názoru súdu nespĺňa pojmové znaky obstarávateľa v zmysle § 2 ods. 2 písm. a) zákona o verejnom obstarávaní. Rovnako žalovaný nie je obstarávateľom v zmysle ustanovenia § 2 ods. 2 písm. b), c), e) zákona o verejnom obstarávaní. Súd nepopieral, že ŽSR napĺňajú pojmové znaky obstarávateľa za podmienky naplnenia určitých znakov stanovených v zákone o verejnom obstarávaní, avšak v prípade uzatvorenia zmluvy zo dňa 26. novembra 1996 nejde o verejné obstarávanie ako proces získavania tovaru, služieb alebo verejných prác za úhradu z verejných prostriedkov, i čiastočnú. Na odvolanie žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudok súdu prvého stupňa, ako vecne správny, potvrdil. Uviedol, že ŽSR v zmysle § 10 zákona č. 258/1993 Z. z. hospodária jednak so štátnym majetkom zamknutých ŽSR, š. p., jednak s majetkom nadobudnutým v priebehu podnikania. Svoje potreby a náklady uhrádzajú z príjmov získaných predovšetkým zo svojej činnosti, ako aj z ďalších zdrojov. Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 258/1993 Z. z. ďalším zdrojom sú dotácie zo štátneho rozpočtu v rozsahu schválenom za príslušný rok, ktoré sú však určené len na modernizáciu a rozvoj železničnej dopravy. Prísnu účelovosť dotácií zo štátneho rozpočtu vymedzuje ustanovenie § 17 zákona č. 258/1993 Z. z. o ŽSR. Zákon o verejnom obstarávaní č. 263/1993 Z. z. v ustanoveniach § 1 a § 2 vymedzuje účel zákona a pojem verejného obstarávania. Pod verejným obstarávaním sa rozumie proces obstarávania tovarov, služieb a verejných prác uhrádzaných z verejných prostriedkov, a to celkom alebo sčasti. Právnické a fyzické osoby v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 263/1993 Z. z. sú obstarávateľmi len v prípade, keď obstarávajú tovar, služby a verejné práce, na ktoré im boli poskytnuté prostriedky štátneho rozpočtu, peňažná alebo iná forma pomoci zo štátneho rozpočtu alebo z rozpočtu obcí. V zmysle citovaných zákonov žalovaný je obstarávateľom len pri verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác z prostriedkov štátneho rozpočtu, ktoré sú prísne účelovo viazané zákonom o Železniciach Slovenskej republiky len na modernizáciu železničnej dopravy. Predmetom zmluvy z 26. novembra 1996 v znení dodatku z 24. januára 1997 boli rôzne reklamné aktivity, presne špecifikované v čl. II., vzhľadom na uvedené skutočnosti jej uzavretím nedošlo k porušeniu zákona o verejnom obstarávaní, preto námietke žalovaného nevyhovelo.

Proti týmto rozsudkom podal generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie podľa § 243e ods. 1 O. s. p. a navrhol, aby dovolací súd obidva rozsudky zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Vyslovil názor, že týmito rozhodnutiami súdov bol porušený zákon. V tejto súvislosti poukázal na znenie ustanovenia § 3, § 6, § 120 ods. 1, § 153 ods. 1 O. s. p., ako aj znenie ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka a § 1 ods. 1, § 2 ods. 1, 2, ako aj ustanovenia § 2 ods. 5 a 6 zákona č. 263/1993 Z. z. Podľa § 24a zákona č. 263/1993 Z. z. zmluva uzavretá v rozpore s týmto zákonom je neplatná. Poukázal

tiež na znenie ustanovenia § 1 ods. 1, § 10 ods. 1 a ods. 2, ako aj § 11 zákona č. 258/1993 Z. z. s tým, že súdy sa týmito ustanoveniami neriadili. Žalobca so žalovaným uzavrel 26. novembra 1996 zmluvu na zabezpečenie reklamných služieb, ktorá bola neskôr zmenená, a to dokladom č. 1 z 24. januára 1997. Žalovaný prestal plniť záväzky vyplývajúce zo zmluvy v roku 1998, následkom čoho vznikla žalobcovi škoda, ktorá spočívala v ušlom zisku. Žalovaný má v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 263/1993 Z. z. postavenie obstarávateľa. Na prvom mieste treba poukázať na to, že je zapojený na štátny rozpočet a navyiac hospodári s majetkom štátu. Súdy sa tu nevysporiadali dostatočne so stanoviskom Ministerstva výstavby a verejných prác Slovenskej republiky, v ktorom je uvedené, že obstarávateľom je subjekt, ktorý v rámci svojej činnosti úplne alebo čiastočne vynakladá verejné prostriedky alebo má priamy vzťah k štátnemu rozpočtu. V tomto zmysle sa vyjadril aj odbor štátneho rozpočtu Ministerstva financií Slovenskej republiky a uviedol, že ŽSR treba považovať za subjekt priamo zapojený na štátny rozpočet a využívajúci majetok štátu. Tým, že došlo k uzatvoreniu zmluvy bez splnenia podmienok uvedených v zákone č. 263/1993 Z. z. treba považovať túto zmluvu za absolútne neplatnú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Obidva súdy tieto dôkazy nesprávne vyhodnotili, pričom v prípade, že mali pochybnosti o tom, aké prostriedky žalovaný vynakladal na svoju reklamnú činnosť, mali vykonať príslušné dokazovanie. Vzhľadom na uvedené videl dôvod na podanie mimoriadneho dovolania podľa § 243e v spojení s § 243f písm. c) O. s. p. a takisto aj vzhľadom na to, že si to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov účastníka konania, ktorú nemožno dosiahnuť inými právnymi prostriedkami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), prejednal mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Dovolací súd vychádzal zo zistenia, že predmetom sporu je žalobcom uplatnené právo na zaplatenie ušlého zisku s príslušenstvom, ktorý mal žalobcovi vzniknúť porušením zmluvy, ktorú účastníci dňa 26. novembra 1996 (v znení dokladu č. 1 zo dňa 24. januára 1997) uzavreli. Predmetom zmluvy boli rôzne činnosti komunikačnej stratégie, reklama a iné propagačné zámery vymedzené v článku II. zmluvy. Žalovaný namietal, že zmluva je absolútne neplatná podľa § 24a zákona č. 263/1993 Z. z., pretože bola uzavretá v rozpore s týmto zákonom. Túto námietku vzniesol aj generálny prokurátor Slovenskej republiky vo svojom mimoriadnom dovolaní. V predmetnom prípade preto treba predovšetkým posúdiť, či je žalovaný takým subjektom, na ktorý sa ustanovenia zákona č. 263/1993 Z. z. o verejnom

obstarávaní vzťahujú a či zmluvu so žalobcom uzatvoril v rozpore s jeho ustanoveniami.

Žalovaný je právnickou osobou zriadenou zákonom č. 258/1993 Z. z. Jeho právne, majetkové, aj finančné postavenie upravuje preto tento zákon, ako osobitný predpis. Podľa § 10 ods. 1 železnice majú právo hospodárenia s majetkom, majetkovými právami a záväzkami, ku ktorým mali už do svojho zániku právo hospodárenia ŽSR, š. p., ako aj s majetkom nadobudnutým v priebehu ich podnikania. Podľa odseku 3 tohto ustanovenia, železnice sú priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom a rozpočtom obcí. Podľa tohto zákona ide teda nepochybne o subjekt, ktorý hospodári s majetkom štátu a je priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu. Zákon o verejnom obstarávaní č. 263/1993 Z. z. vymedzuje v ustanovení § 1 účel zákona, ktorým je ustanoviť postup pri obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác uhrádzaných z verejných prostriedkov, s cieľom dosiahnuť ich hospodárne vynakladanie, efektívne využitie, zabezpečiť priehľadnosť procesu obstarávania, rovnaké podmienky pre uchádzačov a podporiť rozvoj konkurenčného prostredia. V § 2 vymedzuje pojmy, pričom podľa odseku 1 za verejné obstarávanie považuje proces získavania predmetu záujmu zhotovením, kúpou, nájmom, kúpou prenajatej veci a inými právnymi formami, pričom týmto predmetom sú tovary, služby a verejné práce, ak sú uhrádzané úplne alebo čiastočne z verejných prostriedkov. Koho zákon považuje za obstarávateľa, upravuje § 2 ods. 2 pod písmenami a), b), c), d), e). Podľa písmena a) obstarávateľom je právnická osoba zapojená na štátny rozpočet Slovenskej republiky alebo na rozpočet obce a ňou zriadená právnická osoba a podľa písmena h) je obstarávateľom právnická osoba hospodáriaca s majetkom štátu; toto ustanovenie sa vzťahuje na štátny podnik, ak sa mu poskytujú na predmet obstarávania prostriedky zo štátneho rozpočtu. Žalovaný spĺňa zákonom stanovené predpoklady obstarávateľa podľa § 2 ods. 2 písm. a), aj b). Podľa zákona č. 258/1993 Z. z. o Železničiach Slovenskej republiky je žalovaný právnickou osobou zapojenou na štátny rozpočet a ide o právnickú osobu, ktorá hospodári s majetkom štátu. Žalovaný nie je štátnym podnikom, ide o osobitný subjekt zriadený osobitným zákonom, nevzťahuje sa preto na neho ustanovenie § 2 ods. 2 písm. b) veta za bodkočiarkou, znenie písm. b) ho označuje za obstarávateľa podľa znenia ukončeného bodkočiarkou. Žalovaný uzavrel zmluvu so žalobcom v rozpore s týmto zákonom, zmluva je preto podľa § 24a zákona č. 263/1993 Z. z. neplatná. Dovolací súd preto dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky vyhovel a obidve rozhodnutia súdov prvého aj druhého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

41.

ROZHODNUTIE

Pohľadávku možno postúpiť, aj keď je predmetom neskončeného občianskeho súdneho konania. Prípadné obmedzenia musia vyplývať zo zákona alebo rozhodnutia príslušného orgánu.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. apríla 2006, sp. zn. 1 Obdo V 13/2005)

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 29. novembra 2004, č. k. 2 Obo 274/04-269, uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bola pripustená zámena účastníkov na strane žalobcu, zmenil tak, že nepripustil zámenu účastníkov konania na strane žalobcu, podľa ktorej z konania vystupuje I. S., s. r. o. a súčasne vstupuje na jeho miesto Ing. V. T., Česká republika.

Odvolací súd v odôvodnení uznesenia k otázke zámeny účastníkov uviedol:

Spornou otázkou medzi dotknutými účastníkmi bola otázka možnosti postúpenia pohľadávky v konkrétnej veci a platnosť postúpenia. Podľa právnej teórie pohľadávka je právo vznikajúce jednému účastníkovi (veriteľovi) požadovať určité plnenie na druhom účastníkovi (dlžníkovi), a to z určitého záväzkového vzťahu, predovšetkým zo zmluvy. V čase splatnosti pohľadávky získava veriteľ právo toto plnenie u príslušného štátneho orgánu vymáhať, pretože veriteľovi vzniká nárok. Dlžníkovi potom súčasne vzniká povinnosť dlžné plnenie uskutočniť, čiže veriteľovu pohľadávku uspokojiť.

Naproti tomu pod pojmom dlh sa rozumie nezaplatený peňažný záväzok.

Už v zrušujúcom uznesení z 11. decembra 2002, č. k. 2 Obo 257/02-170 (č. 1. 170 a nasl. spisov), odvolací súd konštatoval, že „Zmluva o prevzatí dlhu (§ 531, § 532 Občianskeho zákonníka) nie je upravená v osobitnej časti záväzkového práva (v II. až XX. hlave), ale vo všeobecnej časti (I. hlave) záväzkového práva. Nevyžaduje nijaké osobitné náležitosti, len tie, ktoré sú uvedené v uvedených ustanoveniach a musí byť uzavretá v písomnej forme. Keďže ide o občianskoprávny vzťah (a tak bola uzatvorená), vzťahuje sa na ňu aj použitie ustanovenia § 49 Občianskeho zákonníka (str. 10 uznesenia).“ K tomu treba dodať, že prevziať možno len dlh, ktorý existuje, teda uznaný dlh a uznanie dlhu (§ 558 Občianskeho zákonníka) je upravené v piatom oddiele I. hlavy upravujúcej zabezpečenie záväzkov.

Peňažná pohľadávka teda vznikla voči pôvodnému dlžníkovi, a pokiaľ ju dlžník neuspokojil, na jeho strane vznikol dlh, a ak dlh zákonnou formou prevzala tretia osoba (§ 531 Občianskeho zákonníka), môže dôjsť ku zmene na strane žalobcu alebo žalovaného, nie však z titulu postúpenia pohľadávky, ale prevzatia dlhu, či pristúpenia k dlhu.

K spornému výkladu účastníkov ohľadne možnosti postúpenia pohľadávky, aj keď v danom prípade je to irelevantné, odvolací súd poznamenal, že pod pohľadávkou veriteľa, či už splatnou (zročnou alebo dospelou) alebo nesplatnou, sa rozumie pohľadávka, ktorá nepochybne existuje a táto nepochybnosť vyplýva buď z postoja veriteľa a dlžníka alebo rozhodnutia iného orgánu, ktorý o existencii pohľadávky rozhodol (najčastejšie súd).

Ak vychádzame z dikcie zákona, postúpiť možno „pohľadávku“ a nie pohľadávku spornú, či fiktívnu, domnelú alebo neistú. Ak postupca postúpi takúto problematickú pohľadávku a postupník sa nepresvedčí u dlžníka, či ide o bezproblémovú pohľadávku, ale ju považuje za pravú, nič nebráni, aby uzavrel zmluvu o postúpení pohľadávky, ak iné prekážky uvedené v zákone tomu nebránia. Ostávajú mu však práva podľa § 529 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Neplatí to však pri pohľadávkach, ktoré sú predmetom súdneho sporu. Tu zjavne ide o spornú pohľadávku, ktorej prípadné postúpenie v priebehu sporu nemá procesný význam, a to bez ohľadu na to, aká je prax niektorých súdov. Táto sporná pohľadávka sa stane „pohľadávkou“ až rozhodnutím súdu. Odvolací súd podporne poukazuje na zaužívanú súdnu prax v našom klasickom práve, z ktorého dnes platné právo vychádza. Konkrétne ide o nie ojedinelé rozhodnutie bývalého Najvyššieho súdu ČSR v Brne z 8. apríla 1929 č. Rv III 1306/28, uverejnené v Úr. Sb pod č. 127. Podľa jeho právnej vety: „Postup (cedovanie) žalobnej pohľadávky za sporu nemá procesného významu; postupník v takomto prípade nie je oprávnený vstúpiť do sporu namiesto žalobníka“.

Pretože odvolací súd je viazaný dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O. s. p.), aj s touto časťou dôvodov odvolania sa vypořiadal, aj keď v danom prípade nešlo o postúpenie pohľadávky, a preto z toho titulu ani k zámene účastníka na strane žalobcu nemohlo dôjsť.

K právnenému úkonu nazvanému postúpením pohľadávky došlo medzi žalobcom, ako právnickou osobou zapísanou v obchodnom registri (výpis z registra č.l. 10 spisov) a fyzickou osobou Ing. V. T. Jediným spoločníkom, ako fyzickou osobou, je podľa tohto výpisu evidovaný ten istý V. T. a je aj konateľom žalobcu. Nie sú pre rozhodovanie vo veci podstatné dôvody, pre ktoré k tejto tzv. zmluve o postúpení pohľadávky (či skôr o jednostrannom vyhlásení, ktoré takéto postúpenie malo nahradiť) došlo, možno len konštatovať, že takéto právne úkony, ktorými

postupuje jedna osoba pohľadávku sama sebe, je v rozpore so zásadami poctivého obchodu, a preto nepožíva právnu ochranu (§ 265 Obchodného zákonníka).

Proti uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a navrhol ho zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania zdôvodnil tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) O. s. p.].

Na zdôvodnenie dovolania uviedol, že napadnuté uznesenie je v zjavnom rozpore s platným právom, v rozpore s dôkazmi, ktoré sa nachádzajú v spise, a ide zjavne o svojvoľné rozhodnutie. Ďalej dovolateľ uviedol:

Zmluvou o postúpení pohľadávky z 3. mája 2004, ktorá bola uzavretá v súlade s § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka, bola postúpená pohľadávka, ktorá je predmetom tohto sporu z postupcu na postupníka. Táto zmluva bola uzavretá a naplnená v súlade s §§ 524 až 530 Občianskeho zákonníka, bola uskutočnená z toho dôvodu, že zákon takúto možnosť rieši a výslovne ju pripúšťa, t. zn., že použitý hmotnoprávny predpis v tejto veci bol správny a postupca pohľadávku postúpil dňom podpísania tejto zmluvy, splnil si povinnosť, ktorú mu ukladá § 526 Občianskeho zákonníka a postúpenie pohľadávky bez zbytočného odkladu listom zo dňa 3. mája 2004 oznámil žalovanému v 1. rade ako dlžníkovi. Dňom podpísania tejto zmluvy nastala teda právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod práv alebo povinností, o ktorých sa koná v súdnom konaní (§ 92 ods. 2 O. s. p.).

Ustanovenia §§ 524 a 530 Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú postúpenie pohľadávky, sa nezmieňujú o pohľadávkach sporných, či fiktívnych, domnelých alebo neistých. Jedinou podmienkou je, že postúpená môže byť iba existujúca pohľadávka. Z dôkazov, ktoré sa v súdnom spise nachádzajú, je úplne jednoznačné, že predmetná pohľadávka existuje, a to, že sme nútení ju vymáhať súdnou cestou, ešte neznamená, že ide o pohľadávku, ktorá je sporná, fiktívna, domnelá alebo neistá. V tomto smere Najvyšší súd Slovenskej republiky uskutočnil svojvoľný výklad príslušného hmotnoprávneho predpisu.

Absurdný je názor vyjadrený na strane 5 rozsudku, v ktorom sa konštatuje, že pohľadávky, ktoré sú predmetom súdneho sporu, nie je možné postúpiť, pretože pohľadávka sa stane pohľadávkou až rozhodnutím súdu.

Tento právny názor je v jasnom rozpore s dikciou § 92 ods. 2, ods. 3 platného O. s. p. a v neposlednom rade sa prieči dlhodobou zaužívanou súdnej praxi a takýto právny názor vlastne absolútne mení desaťročia zaužívanú prax postupovania pohľadávok v bývalom československom, príp. súčasnom slovenskom práve. Názor, o ktorý Najvyšší súd oprel svoje rozhodnutie, vychádza z procesného práva, ktoré dávno v našom právnom poriadku neplatí.

Je nesporné, že zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 3. mája 2004 spíňa všetky hmotnoprávne náležitosti, ktoré od nej zákon vyžaduje. Preto bol použitý § 92 ods. 2 O. s. p., z ktorého vyplýva, že ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania namiesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli.

Súd prvého stupňa správne v súlade s § 92 ods. 3 O. s. p. návrhu vyhovel, pretože sa preukázalo, že po začatí konania nastala skutočnosť uvedená v § 92 ods. 2 O. s. p., ten, kto mal vstúpiť namiesto navrhovateľa, s tým vyjadril súhlas. Súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje.

Doterajšia dlhodobou zaužívaná súdna prax a samotný komentár k § 92 O. s. p. (pozri napr. Občianske právo s vysvetlivkami, 2. zväzok, kolektív autorov pod vedením JUDr. V. N., CSc. z roku 1997, vydané IURA EDI-TION, strana 142 a nasl., ako i napr. Komentár k Občianskemu súdnemu poriadku, kolektív autorov pod vedením JUDr. J. K. z roku 2004 vydané EUROUNION, strana 193 a nasl.) uvádza, že súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v § 92 ods. 2 O. s. p. a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa, súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto, sa nevyžaduje.

Na zámenu účastníkov musia byť teda splnené tieto predpoklady:

- právna skutočnosť nastala až po začatí konania,
- účinkom právnej skutočnosti podľa hmotného práva musí byť prevod -komentár tu výslovne uvádza, napr. postúpenie pohľadávky,
- návrh účastníka na zámenu účastníka, na ktorého boli prevedené práva, či povinnosti, o ktorých sa koná,
- súhlas nového žalobcu.

Z uvedeného výkladu vyplýva, že ak sú splnené horeuvedené náležitosti, je povinnosťou súdu návrhu účastníka na zmenu účastníka v takomto prípade vyhovieť a súd následne pokračuje v konaní s tým, na koho práva a povinnosti boli prevedené.

Najvyšší súd ani nebol oprávnený o podanom odvolaní žalovaného v 1. rade konať, pretože mal v súlade s § 218 ods. 1 písm. b) O. s. p. odvolanie odmietnuť, pretože bolo podané osobou, ktorá k tomu nie je oprávnená.

Gramatickým a logickým výkladom ustanovenia § 92 ods. 3 O. s. p. totiž možno dospieť k takému právnomu názoru, že ak sa súhlas odporcu nevyžaduje,

neprináleží mu ani procesné právo na to, aby mohol proti rozhodnutiu súdu, ktorým pripustí zámenu účastníkov, podať odvolanie.

Je pravdou, že takéto uznesenie nie je *expressis verbis* upravené v § 202 ods. 2 a ods. 3 O. s. p. ako uznesenie, proti ktorému by nebolo možné podať odvolanie, avšak z dôvodu, že právo odvolania - vychádzajúc z výkladu § 92 ods. 2, ods. 3 O. s. p. — prináleží len pôvodnému navrhovateľovi, príp. tomu, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa, ak by súd návrhu na zámenu nevyhovel. V žiadnom prípade však takéto právo neprináleží žalovanému. Aj tu sa Najvyšší súd vo svojom uznesení dopustil hrubého porušenia zákona a práva (R 28/2000).

Ničím nepodložený a v rozpore so zákonom je ďalší právny názor vyslovený v rozhodnutí, že nemožno postúpiť pohľadávku z právnickej osoby na fyzickú osobu v prípade, že majiteľom a konateľom právnickej osoby je tá istá osoba, na ktorú sa ako fyzickú osobu pohľadávka postupuje. Takéto konanie nie je ani v Obchodnom zákonníku, ani v Občianskom zákonníku zakázané - platí zásada upravená v Ústave SR v článku 2. ods. 3 „každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá" a už vôbec nie je v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku, a preto nepožíva právnu ochranu. Právnická osoba je osobou, ktorá je jednak zapísaná v obchodnom registri, má svoj špeciálny zákonom upravený právny režim a nič nebráni tomu, aby svoju pohľadávku mohla postúpiť na osobu fyzickú, i keď je táto zhodou okolností totožná s majiteľom a konateľom právnickej osoby.

Dňa 17. apríla 2000 bola uzavretá zmluva o prevzatí dlhu medzi pôvodným dlžníkom WSB C., spol. s r. o. a žalovaným v 1. rade, ako novým dlžníkom, za účasti žalobcu, spísaná v advokátskej kancelárii, kde žalovaný v 1. rade pri plnom vedomí v zastúpení predsedom a podpredsedom prevzal na seba dlh, ktorý je predmetom tohto sporu s tým, že sa jasne zaviazal, že tento dlh zaplatí žalobcovi najneskôr do 31. októbra 2000. Najvyšší súd tento jasný dôkaz ignoruje, keď uvádza, že ide o nejakú spornú, fiktívnu, domnelú alebo neistú pohľadávku žalobcu voči žalovanému, pretože tento právny úkon je jasný, zrozumiteľný a všetci jeho účastníci prehlásili, že mu porozumeli a na znak súhlasu ho aj podpísali.

Žalovaný v 1. rade až po tom, ako mu uplynula lehota splatnosti podľa zmluvy o prevzatí dlhu, oznámil, že odstupuje od tejto zmluvy, pretože ju uzavrel podľa jeho názoru v tiesni, za nápadne nevýhodných podmienok.

Žalovaný v 1. rade v písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že navrhuje dovolanie odmietnuť z dôvodu, že smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento opravný prostriedok nie je prípustný, keďže nejde o konečné rozhodnutie vo veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania, a to proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný (§ 239 ods. 1 O. s. p.), dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa ustanovenia § 92 ods. 2 O. s. p., ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli, navrhnúť, aby do konania na miesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené, alebo na koho prešli.

V zmysle ustanovenia § 92 ods. 3 O. s. p., súd návrhu podľa ods. 2 vyhovie, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v odseku 2, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa.

Odvolací súd citované zákonné ustanovenie v danej veci aplikoval nesprávne.

Návrh na zámenu účastníkov konania na strane žalobcu bol podaný v priebehu konania, a to 24. júna 2004. K tomuto návrhu bol pripojený originál zmluvy o postúpení pohľadávky, ktorá je zjavne predmetom tohto súdneho konania (t. j. pohľadávka vo výške 2 507 236,- Sk s prísl.), pričom, ako postupca je v zmluve uvedený I. S., s. r. o. a ako postupník je uvedený Ing. V. T.

Krajský súd v N. uznesením zo 17. septembra 2004, č. k. 16 Cb 64/2004-257, návrhu na zámenu účastníkov vyhovel. Proti tomuto uzneseniu podal odvolanie žalovaný v 1. rade. Odvolací súd otázku prípustnosti odvolania neponechal bez povšimnutia a správne sa s ňou vyporiadal tak, že žalovaný je osobou oprávnenou na podanie odvolania proti uvedenému uzneseniu. Aj keď v zmysle ustanovenia § 92 ods. 3 O. s. p. jeho súhlas so zámenu účastníkov sa nevyžaduje, Občiansky súdny poriadok možnosť podať odvolanie proti takémuto uzneseniu nevyklučuje [§ 202 ods. 3 O. s. p.]. Preto námietky dovolateľa v tomto smere nie sú dôvodné.

Pokiaľ ide o návrh na zámenu účastníkov podľa cit. ustanovenia § 92 ods. 2 O. s. p., v tomto smere ustanovenie § 92 ods. 3 jednoznačne stanovuje podmienky, kedy je súd povinný takémuto návrhu vyhovieť, a teda procesný predpis túto otázku neponecháva na úvahu súdu. V danej veci boli splnené všetky podmienky uvedené v ustanovení § 92 ods. 3 O. s. p. Nepochybne teda nastala právna skutočnosť uvedená v § 92 ods. 2 O. s. p., t. j. skutočnosť, s ktorou právne predpisy

spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Takouto právnou skutočnosťou v danom prípade je zmluva o postúpení pohľadávky z 3. mája 2004 (č. l. 256). Pokiaľ ide o možnosť postúpenia pohľadávky, žiadne ustanovenie platného právneho poriadku nevyklučuje možnosť postúpenia pohľadávky aj v čase, keď je predmetom súdneho konania, naopak, takéto obmedzenie zmluvnej voľnosti by bolo v rozpore s článkom 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj s ustanovením § 524 a nasl. Občianskeho zákonníka. Veriteľ je teda oprávnený kedykoľvek postúpiť svoju pohľadávku inému a prípadné obmedzenia v tomto smere musia vyplývať zo zákona alebo rozhodnutia príslušného orgánu. Pokiaľ ide o pohľadávku, ktorá je predmetom tohto konania, z obsahu spisu nevyplýva, že by právo postúpiť pohľadávku bolo nejakým spôsobom obmedzené (napr. podľa § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Preto žalobca aj v priebehu súdneho konania bol oprávnený ju postúpiť inej osobe, a to, či už fyzickej alebo právnickej. K platnosti zmluvy o postúpení pohľadávky sa nevyžaduje súhlas dlžníka. Napokon ustanovenie § 92 ods. 3 O. s. p. povinnosť súdu vyhovieť návrhu na zámenu účastníka konania neviaže na určitý charakter pohľadávky, či dlhu, ale viaže na to, či ohľadne nej (pohľadávky) nastala právna skutočnosť podľa ustanovenia § 92 ods. 2 O. s. p., teda či nastal prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Samotné ustanovenie § 92 ods. 2, 3 O. s. p. vychádza z toho, že počas súdneho konania môže dôjsť k tomu, že pohľadávka, ktorá je predmetom konania, bude postúpená. Bolo by úplne nelogické, keby počas občianskeho súdneho konania nebolo možné disponovať s pohľadávkami, ktoré sú predmetom tohto konania. Tým by ohľadne pohľadávok sa stali zbytočnými predbežné opatrenia, lebo už samotným podaním žaloby by bolo zakázané nakladať s pohľadávkou, čo by nepochybne mohlo viesť k zneužívaniu občianskeho súdneho konania. Nemožno súhlasiť s právnym názorom odvolacieho súdu, že sporná pohľadávka sa stane pohľadávkou až rozhodnutím súdu. Pohľadávka nepochybne môže existovať bez ohľadu na to, či to deklaruje nejaké rozhodnutie súdu alebo iného orgánu, ako aj bez ohľadu na to, či to dlžník uznáva alebo nie. Predsa záväzok (záväzkový vzťah spravidla) nevzniká na základe rozhodnutia súdu, ale právo na plnenie (pohľadávka) vzniká spravidla z právnych úkonov (§ 488, § 489 Občianskeho zákonníka), a to objektívne a súdne rozhodnutie až následne deklaruje existenciu (ale nezakladá vznik) príslušného právneho úkonu a deklaruje už existujúcu povinnosť (napr. povinnosť zaplatiť) plniť, a to aj s príslušenstvom (úroky sa prisudzujú nie odo dňa vydania súdneho rozhodnutia, ale odo dňa, keď je dlžník v omeškani).

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1, 2 O. s. p.). Právny názor dovolacieho súdu, vyslovený v tomto rozsudku, je pre odvolací súd záväzný [§ 243d ods. 1 O. s. p.].

42.

ROZHODNUTIE

Zákon č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere v znení neskorších predpisov ani iný všeobecne záväzný právny predpis neumožňuje príslušníkovi Hasičského a záchranného zboru udeliť výnimku z požadovaného vzdelania. Prechodné ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. upravujú len postup pri vymenovaní príslušníka Zboru požiarnej ochrany, ktorému už bola takáto výnimka podľa osobitného predpisu udelená.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. februára 2005, sp. zn. 1 Sž-o-NS 22/2004)

Napadnutým rozsudkom Najvyšší súd Slovenskej republiky zamietol, žalobu žalobcu na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Prezídium Hasičského a záchranného zboru v B. (ďalej len „žalovaný“) zo 14. apríla 2003. Týmto rozhodnutím žalovaného sa zamietlo odvolanie žalobcu a potvrdilo sa služobné hodnotenie žalobcu vydané Krajským riaditeľstvom Hasičského a záchranného zboru v K. zo dňa 27. januára 2003. Prvostupňový súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovaného, ako aj jeho postup sú v súlade so zákonom. Keďže žalobca nebol v konaní úspešný, súd mu v zmysle ustanovenia § 250k ods. 1 O. s. p. nepriznal právo na náhradu trov konania.

Žalobca podal proti rozsudku odvolanie namietajúc jeho nesprávnosť. Tvrdil, že súd vyhodnotil právne a skutkové závery celkom jednostranne v prospech žalovaného. Odôvodnenie rozsudku sa opiera iba o existenciu nedostatku kvalifikačného predpokladu, ktorý je všeobecným predpokladom pre prijatie do štátnej služby. Nebolo dostatočne vyhodnotené, že ustanovenia zákona č. 315/2002 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere priamo predpokladajú viaceré možnosti doplnenia si vzdelania počas výkonu štátnej služby tými príslušníkmi, ktorí požadovaný kvalifikačný predpoklad aktuálne nespĺňajú, alebo možnosť udelenia stálej výnimky zo vzdelania. Pripustil, že kvalifikačný predpoklad - úplné stredné vzdelanie nespĺňal. Na druhej strane jeho odborná spôsobilosť získaná počas rokov praxe je zreteľne vyššia ako dosiahnutie stredného odborného vzdelania. Na základe konania žalovaného, ktorý neprihliadal na jeho námietky voči služobnému hodnote-

niu, bol hrubo ukrátený na svojich právach. K tejto skutočnosti neprihliadol prvostupňový súd. Žiadal, aby odvolací súd zmenil prvostupňový rozsudok tak, že rozhodnutie žalovaného sa zrušuje a vec sa vracia žalovanému na ďalšie konanie. Súčasne žiadal, aby bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho a prvostupňového konania do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalovaný vo svojom vyjadrení vysvetlil postup pri vydaní služobného hodnotenia ako aj pri rozhodovaní o odvolaní žalobcu. Poukázal na skutočnosť, že žalobca ešte pred 1. aprílom 2002 nespĺňal požadovaný stupeň vzdelania na výkon funkcie v bývalom Zbore požiarnej ochrany, na ktorý bol zaradený. Preto mu bola podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 250/1992 Zb. v znení neskorších predpisov udelená výnimka. Táto výnimka bola zrušená, pretože žalobca predložil doklad o získaní úplného stredného vzdelania (maturitné vysvedčenie) a ponechanie výnimky zo vzdelania sa stalo bezpredmetným. Neskôr sa ukázalo, že žalobca vlastným úmyselným konaním (proti dobrým mravom) uviedol zamestnávateľa do omylu tvrdiac mu, že riadnym štúdiom získal požadované vzdelanie na výkon funkcie, čo v skutočnosti nebola pravda. Žalobca mal dostatočnú možnosť doplniť si vzdelanie, ale on záujem o štúdium neprejavil. V prvostupňovom konaní, ako aj v odvolacom konaní bol dostatočne zistený skutkový stav. Žalobca mal možnosť predložiť dôkazy, ktoré by svedčili v jeho prospech, ale túto možnosť nevyužil. Navrhol, aby odvolací súd prvostupňový rozsudok, ako vecne správny, potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, na nariadenom pojednávaní dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nemožno priznať úspech.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa § 244 ods. 1 O. s. p. v správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupu orgánov verejnej správy.

V zmysle § 245 ods. 1 O. s. p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu posúdi súd i zákonnosť prv urobeného správneho rozhodnutia, o ktoré sa preskúvané rozhodnutie opiera, ak bolo preň prv urobené rozhodnutie záväzné a ak nie je na jeho preskúvanie určený osobitný postup.

Podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku sa postupuje v prípadoch, v ktorých fyzická osoba alebo právnická osoba tvrdí, že bola na svojich právach ukrátená rozhodnutím a postupom správneho orgánu, a

žiada, aby súd preskúmal zákonnosť tohto rozhodnutia a postupu (§ 247 ods. 1 O. s. p.).

Podľa § 250i ods. 1 O. s. p. pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia.

V zmysle ustanovenia § 250i ods. 3 O. s. p. pri preskúvaní zákonnosti postupu správneho orgánu súd prihliadne len na tie vady konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia.

Podľa názoru odvolacieho súdu prvostupňový súd pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia žalovaného o jeho postupe na základe žaloby žalobcu postupoval v intenciách citovaných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku.

Zo spisu, najmä v ňom nachádzajúcich sa písomnosťami a vyjadrení účastníkov, odvolací súd zistil nasledovné skutočnosti: žalobca bol v služobných hodnoteniach hodnotený veľmi dobre s tým, že si svoje povinnosti vykonával spoľahlivo a dobre.

Keďže nespĺňal požadovaný stupeň vzdelania na výkon funkcie, ktorú zastával, bola mu podľa § 5 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 250/1992 Zb. o platových pomeroch príslušníkov Zboru požiarnej ochrany Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov udelená výnimka zo vzdelania. Táto výnimka zo vzdelania bola zrušená, keď žalobca pred 1. aprílom 2002 predložil doklad o získaní úplného stredného vzdelania (maturitné vysvedčenie). Personálnym rozhodnutím riaditeľa Krajského riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru bol žalobca dňa 1. apríla 2002 vymenovaný do funkcie technik špecialista podľa § 194 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov a stal sa príslušníkom zboru v stálej štátnej službe, keďže spĺňal predpoklady na funkciu podľa § 17 cit. zákona vrátane kvalifikačného predpokladu (maturitu). V mesiaci september 2002 sa zistilo, že žalobca predložil doklad o vzdelaní, ktorý bol falzifikátom vysvedčenia o maturitnej skúške. Túto skutočnosť potvrdilo listom zo dňa 14. novembra 2002 Stredné odborné učilište v T. Keďže v priebehu výkonu štátnej služby sa zistilo, že žalobca nespĺňa kvalifikačné predpoklady podľa § 17 ods. 1 písm. c), ods. 4 v spojení s ustanovením § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov, zamestnávateľ hodnotil túto skutočnosť ako závažnú zmenu v spôsobilosti príslušníka zboru na vykonávanie funkcie. V súlade s § 40 ods. 6 písm. b) zákona č. 315/2001 Z. z. bolo vykonané a vydané nové služobné hodnotenie žalobcu (hodnotenie zo dňa 27. januára 2003, č. k. KRHZ-37/00-2003). Žalovaný rozhodnutím, č. k. PHZ-909/PS-2003, zo dňa 14. apríla 2003 zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil služobné hodnotenie žalobcu. Zo spisu nesporne vyplýva, že so služobným hodnotením bol žalobca oboznámený 19. februára 2003.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 250/1992 Zb. o platových pomeroch príslušníkov Zboru požiarnej ochrany v znení neskorších predpisov v ustanovení § 5 umožňovalo pri splnení ustanovených podmienok udeliť výnimku z požadovaného kvalifikačného predpokladu vzdelania. Takáto výnimka bola udelená aj žalobcovi.

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 250/1992 Zb. v znení neskorších predpisov bolo zákonom č. 315/2001 Z. z. s účinnosťou od 1. apríla 2002 zrušené.

Žalobcovi bola zrušená výnimka zo vzdelania pred 1. aprílom 2002, nakoľko predložil doklad o získaní úplného stredného vzdelania (maturitné vysvedčenie).

Zákon č. 315/2001 Z. z. a ani iný všeobecne záväzný predpis už neumožňuje príslušníkovi Hasičského a záchranného zboru udeliť výnimku z požadovaného vzdelania. Prechodné ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z. upravujú len možnosť a postup vymenovania príslušníka Zboru požiarnej ochrany, ktorému už bola takáto výnimka podľa osobitného predpisu udelená.

V prípade žalobcu už nemožno aplikovať prechodné ustanovenia, keďže jemu udelená výnimka bola zrušená pred 1. aprílom 2002.

Podmienka spínania kvalifikačných predpokladov patrí medzi podmienky stanovené v § 17 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z., t. j. medzi podmienky, ktoré musí príslušník Hasičského a záchranného zboru spĺňať po celý čas trvania služobného pomeru.

Keďže žalobca túto podmienku nespĺňal (predložené maturitné vysvedčenie sa ukázalo byť falzifikátom), zamestnávateľ v súlade so zákonom č. 315/2001 Z. z. pristúpil k novému služobnému hodnoteniu žalobcu.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie žalovaného zo dňa 14. apríla 2003, č. k. PHZ-909/PS-2003, vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu a je v súlade so zákonom č. 315/2001 Z. z.

Prvostupňový súd sa v napadnutom rozsudku vypořiadal so všetkými námietkami žalobcu, ktoré uviedol v podanej žalobe.

Vzhľadom na horeuvedené odvolací súd napadnutý rozsudok, ako vecne správny, potvrdil v zmysle ustanovenia § 219 O. s. p., vrátane výroku o náhrade trov konania, ktorý je tiež v súlade so zákonom.

Žalobcovi nebolo priznané právo na náhradu trov odvolacieho konania (§ 250k ods. 1 O. s. p. v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p.).

43.

ROZHODNUTIE

Dovolať sa relatívnej neplatnosti zmluvy o prevode nehnuteľnosti podľa § 40a Občianskeho zákonníka možno i námietkou v katastrálnom konaní o povolení vkladu. Správa katastra je povinná vznesenú námietku doručiť účastníkom katastrálneho konania o povolení vkladu a vysporiadať sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 5. októbra 2006, sp. zn. 3 SŽ-o-KS 84/2006)

Napadnutým rozsudkom krajský súd zrušil rozhodnutie odporcu a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie. V odôvodnení uviedol, že preskúvaným rozhodnutím odporca podľa § 31 ods. 3 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov (katastrálny zákon) zamietol návrh na povolenie vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na základe kúpnej zmluvy, predmetom ktorej sú nehnuteľnosti v kat. úz. L. Odporca rozhodnutie odôvodnil *týra*, že v priebehu konania o povolení vkladu manžel kupujúcej uplatnil námietku relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Odporca s poukazom na ustanovenie § 40a Občianskeho zákonníka, § 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 31 ods. 1 a 3 katastrálneho zákona zamietol návrh na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností a vyslovil relatívnu neplatnosť zmluvy z dôvodu, že manžel kupujúcej súhlas s uzatvorením zmluvy neudelil. Manžel kupujúcej nebol účastníkom kúpnej zmluvy a sám sa domáhal relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy, pričom odporca bol povinný na túto námietku v konaní prihliadnuť a v dôsledku toho návrh na vklad zamietnuť.

Krajský súd zrušenie rozhodnutia odporkyne odôvodnil tým, že relatívna neplatnosť právneho úkonu je založená na vyvrátenej domnienke platnosti tohto právneho úkonu. Znamená to, že pokiaľ oprávnené osoby neuplatnia svoje právo dovolať sa na neplatnosti právneho úkonu, bude sa naň pozerieť ako na platný, hoci bol postihnutý dôvodom relatívnej neplatnosti. Jedným z prípadov relatívnej neplatnosti právnych úkonov je chýbajúci súhlas druhého manžela v nie bežných veciach, týkajúcich sa spoločných vecí (§ 145 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Relatívna neplatnosť právneho úkonu pôsobí až od okamihu, keď sa jej oprávnený účastník dovolá. Do tej doby sa právny úkon považuje za platný so všetkými dôsledkami z toho vyplývajúcimi. Ani súd, ani iný štátny orgán z úradnej

povinnosti nemôže do uvedenej doby pozerat' na takýto síce vadný, ale nenamietaný právny úkon ako na neplatný. Ak sa v rámci trojročnej premlčacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka) oprávnený včas relatívnej neplatnosti právneho úkonu dovolal, účinky neplatnosti nastávajú ex tunc — spätne k uzavretiu zmluvy. Osobami oprávnenými dovolat' sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu sú dotknutí účastníci zmluvy a tiež tretie osoby, pokiaľ sú z takého dôvodu vo svojich právach a oprávnených záujmoch dotknuté (opomenuté). Oprávnený sa môže v premlčacej dobe dovolat' neplatnosti právneho úkonu aj mimo súdneho konania prejavom vôle adresovaným druhému účastníkovi právneho vzťahu. Pokiaľ sa neplatnosti dovoľá tretia osoba dotknutá právnym úkonom, svoj prejav vôle adresuje ostatným účastníkom právneho úkonu. Právne účinky dovolania nastanú okamihom, keď prejav oprávneného dôjde druhému účastníkovi, resp. ostatným účastníkom právneho úkonu, v takom prípade sa nevyžaduje výrok súdu o neplatnosti právneho úkonu. V danom prípade je nesporné, že manžel kupujúcej nebol účastníkom kúpnej zmluvy. Kúpu bytu možno považovať za nie bežný úkon manželov, preto sa k takémuto úkonu vyžaduje súhlas manžela, ktorý nie je účastníkom zmluvy. Manžel kupujúcej listom adresovaným správe katastra uplatnil námietku relatívnej neplatnosti kúpnej zmluvy. Podľa názoru súdu správny orgán v predmetnej veci nesprávne vyhodnotil zistené skutočnosti, z ktorých vyvodil aj nesprávny právny záver. Správa katastra návrh zamietla, majúc za to, že došlo k uplatneniu námietky relatívnej neplatnosti právneho úkonu s tým, že na túto skutočnosť musí vo vkladovom konaní prihliadnuť. Z obsahu administratívneho spisu nevyplýva, či sa správa katastra zaoberala otázkou, či uplatnenie námietky relatívnej neplatnosti právneho úkonu bolo adresované účastníkom právneho úkonu a či už nastali právne účinky dovolania voči účastníkom právneho úkonu. Z listu, ktorým bola uplatnená námietka relatívnej neplatnosti, je zrejmé, že táto námietka bola adresovaná voči správe katastra. Správa katastra pochybila aj v tom, že nezohľadnila nesúhlas účastníčky zmluvy - navrhovateľky s uplatnenou námietkou relatívnej neplatnosti. Treba si uvedomiť, že relatívnej neplatnosti v danom prípade sa možno dovolávať za predpokladu, že takýto úkon je vadný, v danom prípade vadnosť by spôsobil chýbajúci súhlas oboch manželov. Len za predpokladu, že by súhlas skutočne chýbal, bolo by na mieste uplatňovať námietku relatívnej neplatnosti. Navrhovateľka však v priebehu celého konania pred správnym orgánom, ako aj pred súdom tvrdí, že súhlas manžela s kúpou bytu bol daný, aj keď nie v písomnej forme. Navrhovateľka ako účastníčka kúpnej zmluvy nesúhlasí s námietkou relatívnej neplatnosti, túto neakceptuje, tvrdiac, že súhlas manžela bol daný, z čoho vyplýva, že v danom prípade vznikol spor, o ktorom rozhodovať už nepatrí do právomoci správneho orgánu, ale súdu. Postup správnych orgánov v danej veci by bolo možné považovať za správny v tom prípade, pokiaľ by došlo k riadnemu dovolaniu relatívnej neplatnosti právneho úkonu, bol by adresovaný všetkým účastníkom právneho úkonu a títo by akceptovali relatívnu neplatnosť. Za predpo-

kladu, že dôjde medzi účastníkmi právneho úkonu k sporu, podľa názoru krajského súdu už správa katastra nemôže konať, pretože nie je oprávneným orgánom rozhodovať tieto spory. Spory, ktoré vyplývajú z občianskoprávných vzťahov, prejednávajú a rozhodujú súdy.

Proti tomuto rozsudku podal odporca včas odvolanie. Namietal, že v priebehu súdneho konania sa súd nezaoberal neplatnosťou kúpnej zmluvy z dôvodu, že kúpna zmluva neobsahuje náležitosti v súlade s ustanovením § 5 ods. 1, písm. a) až h) katastrálneho zákona, a to súpisné číslo bytového domu, vyhlásenie nadobúdateľa bytu o pristúpení k zmluve o spoločenstve vlastníkov alebo k zmluve o výkone správy a v návrhu na vklad nebol spresnený predmet prevodu, t. j. číslo bytu, ako aj pozemok, ktorý tiež tvoril predmet prevodu. Okrem týchto nedostatkov kúpna zmluva neobsahovala súhlasný prejav vôle nehnuteľnosť uvedenú v zmluve predat' u predávajúcich a nehnuteľnosť kúpiť u kupujúcej. Hoci v rozhodnutí o zamietnutí návrhu na vklad bolo poukázané aj na túto skutočnosť, súd tieto dôvody nebral do úvahy. Ďalej poukázal na procesný priebeh konania o vklade. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil.

Navrhovateľka vo vyjadrení k odvolaniu odporcu prostredníctvom právnej zástupkyne navrhovala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, ako vecne správny, potvrdil. Uviedla, že súd nevyhľadáva za účastníka konkrétne dôvody nezákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, ktoré majú tvoriť obsah žaloby a určovať rozsah preskúmania zákonnosti rozhodnutia súdom. Má za to, že predmetom správneho súdnictva je posúdenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu z tých dôvodov, ktoré uviedol vo svojom opravnom prostriedku odvolateľ. Takto postupoval aj prvostupňový súd. Predmetom správneho súdnictva nie je posudzovanie neplatnosti právnych úkonov ako takých, bez ohľadu na rozsah dôvodov uvedených v opravnom prostriedku. Uviedla, že považovala vady vytýkané odporcom za odstránené, pretože sa dostavila k odporcovi a nedostatky podľa pokynov príslušného pracovníka odstránila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal vec podľa § 246c, § 214 ods. 1 O. s. p. na pojednávaní dňa 5. októbra 2006 a podľa § 246c, § 219 O. s. p. napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z iných právnych dôvodov ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 40a prvá veta Občianskeho zákonníka ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a, § 140, § 145 ods. 1, § 479, § 589, § 701 ods. 1 a § 741b ods. 2, považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovolá.

Odvolací súd považoval za základnú právnu otázku pre posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia vecnú správnosť výkladu ustanovenia § 40a Občianskeho zákonníka, najmä pojmu „dovolať sa neplatnosti právneho úkonu“ a následnú aplikáciu tohto ustanovenia odporcom a súdom prvého stupňa. Občiansky zákonník bližšie nešpecifikuje, voči komu a akým spôsobom sa môže oprávnená osoba dovolať relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Tieto skutočnosti sú ustálené súdnou praxou, ktorá rozlišuje dovolanie sa relatívnej neplatnosti v občianskom súdnom konaní formou námietky a dovolaním sa relatívnej neplatnosti mimo súdneho konania jednostranným právnym úkonom adresovaným ostatným účastníkom zmluvy.

I keď dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu v administratívnom konaní o povolenie vkladu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti pred správou katastra nebolo doteraz judikované, možno dospieť k záveru, že obdobne zdieľa právny režim dovolania sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu v občianskom súdnom konaní. Tak ako súd v občianskom súdnom konaní i správa katastra v administratívnom konaní je povinná na vznesenú námietku relatívnej neplatnosti právneho úkonu prihliadnuť. Podľa katastrálneho zákona pri rozhodovaní o povolení vkladu prihliada správa katastra aj na skutkové a právne skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na povolenie vkladu. Takouto právnou skutočnosťou je aj dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu.

V ďalšom konaní odporca bude postupovať v súlade s vysloveným právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 2501 ods. 2 O. s. p. v spojení s § 250j ods. 6 O. s. p.).

44.

ROZHODNUTIE

Spor o vlastníctvo medzi štátom a obcou nemožno riešiť opravou údajov katastra podľa ustanovenia § 59 ods. 1 písm. a) zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností v znení neskorších predpisov, lebo nejde o rozpor zápisu s verejnou listinou alebo inou listinou, ani o rozpor s výsledkami prešetrovania zmien údajov katastra, ani o rozpor s výsledkami revízie údajov katastra, ale o rozdielny právny názor štátu a obce na otázku prechodu vlastníctva k nehnuteľnosti z vlastníctva štátu do vlastníctva obce podľa § 2 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, ktorý môže znamenať zmenu v osobe vlastníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. júla 2007, sp. zn. 3 Sž-o-KS 109/2006)

Rozsudkom krajského súdu bola zamietnutá žaloba proti rozhodnutiu žalovaného, ktorým žalovaný ako druhostupňový správny orgán potvrdil rozhodnutie správy katastra. Rozhodnutím prvostupňový správny orgán zamietol žiadosť žalobcu na vykonanie opravy údajov operátu katastra o vlastníckom práve k nehnuteľnostiam, evidovaným v registri E - KN v katastrálnom území A. vo vlastníctve alebo v spoluvlastníctve Slovenskej republiky — Slovenského pozemkového fondu (ďalej len „SPF“) na základe údajov v pozemnoknižných vložkách.

Krajský súd dôvodil tým, že nehnuteľnosti uvedené v návrhu žalobcu na opravu chýb v katastri nehnuteľností boli riešené v rámci Registra obnovenj evidencie pozemkov (ďalej len „ROEP“), ktoré konanie bolo ukončené a žaloba bola podaná až tri roky po jeho ukončení a samotný starosta žalobcu (obce) bol členom komisie ROEP. Výsledkom konania v rámci ROEP bolo založenie listov vlastníctva v prospech SR - Slovenský pozemkový fond (vo výlučnom vlastníctve alebo v spoluvlastníctve) a v tomto konaní neboli vznesené žiadne námietky ani pripomienky k zisteným skutočnostiam. Krajský súd bol toho názoru, že žalobca nepreukázal žiadnym vierohodným dokladom. — listinou, že tu nastali skutočnosti na postup podľa § 59 zákona o katastri nehnuteľností v znení neskorších predpisov. Ďalej krajský súd uviedol, že právnym prostriedkom k dosiahnutiu zmeny zápisu v katastri nehnuteľností, tak aby zápisy zodpovedali právnemu stavu, napr. tvrdenému žalobcom, je určovací žaloba podľa § 80 písm. c) O. s. p.

Žalobca v odvolaní proti rozsudku krajského súdu žiadal zrušenie prvostupňového rozsudku a vrátenie veci na nové konanie. Dôvodil tým, že rozsudok bol vydaný v rozpore s platnou právnou úpravou a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázal na to, že krajský súd si neozrejmlil, čo je predmetom konania, na konanie aplikoval nesprávny právny predpis a v dôsledku toho je rozhodnutie v rozpore s platnou právnou úpravou. V bode 1) odvolania poukázal na to, že vlastnícke právo sa nepremlčuje, a preto argumentácia prvostupňového súdu o lehotách od ukončenia ROEP nič nemení na tom, že vlastníctva sa možno domáhať, kedykoľvek. V bode 2) žalobca vytýkal súdu, že sa stotožnil bez bližšieho zdôvodnenia s právnym názorom žalovaného a poukázal na to, že predložil rozsudok Najvyššieho súdu v inej právnej veci s iným zásadným stanoviskom. V bode 3) odvolania namietal argumentáciu súdu o neprípustnosti rozhodovať o vlastníctve formou opravy chýb v katastrálnom operáte, ktorý názor podľa žalobcu nemá oporu v platnom práve, pričom v množstve prípadov sa tak na Slovensku v rozhodovacej činnosti katastrálnych orgánov deje. V bode 4) odvolania vytýka súdu, že sa vôbec nezaoberal právnou argumentáciou žalobcu, ktorá sa týkala charakteru správy konfiškovaných nehnuteľností.

Žalovaný žiadal rozsudok krajského súdu, ako vecne správny, potvrdiť.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok z dôvodov uvedených v odvolaní, a so zreteľom na doterajší priebeh konania a predmet sporu dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Na základe predloženého administratívneho spisu žalovaného, s ktorým sa odvolací súd oboznámil, odvolací súd konštatoval, že žalobou podľa § 244 a § 247 O. s. p. bolo napadnuté rozhodnutie správnych orgánov, ktorými bola právoplatne zamietnutá žiadosť žalobcu o opravu chýb v operáte katastra nehnuteľností. Dôvod opravy mal spočívať v tom, že podľa žalobcu vlastníkom nehnuteľností (označeným v návrhu) je žalobca a nie Slovenská republika - SPF. Žalobca v návrhu na opravu zápisu požadoval opravu na príslušných listoch vlastníctva podľa § 59 ods. 1 písm. a) zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností v znení neskorších predpisov z dôvodu, že pri zápise v rámci ROEP bol vykonaný zápis na SPF v rozpore so zákonom č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov.

Podľa názoru odvolacieho súdu ak žalobca tvrdí nepremlčateľnosť vlastníctva v bode 1) odvolania k nehnuteľnostiam v katastrálnom území A.

(uvedeným a špecifikovaným v návrhu na opravu zápisu), je len na ňom, či podá určovaciu žalobu, o ktorej rozhodne súd v konaní podľa III. časti O. s. p. po vykonaní potrebného dokazovania a hodnotení dôkazov podľa § 132 O. s. p. Tomu nebráni ani skutočnosť, že v rámci ROEP bolo vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam v konaní, v ktorom žalobca žiadne svoje požiadavky na zápis

vlastníckeho práva nevzniesol, zapísané spôsobom, ktorý v súčasnosti žalobca považuje za nezákonný. Treba podčiarknuť, že konanie o zápise v ROEP bolo riadne ukončené.

K bodu 2) odvolania odvolací súd vyjadril súhlas s právnym názorom žalovaného a aj krajského súdu, že riešiť vlastnícky spor medzi štátom a žalobcom nemožno postupom podľa § 59 ods. 1 písm. a) katastrálneho zákona opravou údajov katastra, pretože žalobca nepreukázal splnenie zákonných podmienok pre taký postup správneho orgánu. Navrhovaná oprava, ktorej podstatou je zmena v osobe vlastníka, nie je založená na rozpore zápisu s verejnou listinou alebo inou listinou, alebo s výsledkami prešetrovania zmien údajov katastra alebo s výsledkami revízie údajov katastra, ale vyplýva z rozdielneho právneho názoru žalobcu a žalovaného na otázku možného prechodu vlastníctva nehnuteľností z vlastníctva štátu do vlastníctva obce. Odvolací súd v danej veci nepovažoval za náležitý odvolací dôvod ani poukázanie na rozhodnutie Najvyššieho súdu v inej právnej veci, pričom žalobca ničím nekonkretizoval v čom je prípadne narušená materiálna rovnosť v porovnaní s inou obdobnou právnou vecou. Odvolací súd rovnako nemohol akceptovať, ako relevantný odvolací dôvod, tvrdenie žalobcu v bode 3) odvolania, podľa ktorého sa opravou údajov na Slovensku rieši množstvo zápisov zmien vlastníctva. Odvolací súd sa stotožnil s názorom prvostupňového súdu, že spor o vlastníctvo nie je riešiteľný opravou údajov o osobe vlastníka podľa katastrálneho zákona, navyiac poukazuje na ustanovenie § 7 ods. 1 O. s. p., podľa ktorého aj rozhodovanie vlastníckych sporov k nehnuteľnostiam patrí do právomoci súdu a nie je žiadnou právnou úpravou zverené správne orgánu. V tejto súvislosti odvolací súd považoval za významnú právnu skutočnosť práve ukončenie ROEP bez toho, aby v uvedenom konaní žalobca uplatnil svoje neskôr tvrdené práva. Pokiaľ sa krajský súd nezaoberal charakterom správy majetku konfiškovaných nehnuteľností, ako to žalobca vytýka v bode 4) svojho odvolania, odvolací súd nepovažoval tento postup krajského súdu za nesprávny, pretože nesúvisel s predmetom konania, ktorým bola otázka naplnenia zákonných podmienok pre vykonanie opravy údajov katastra.

Na základe uvedených dôvodov sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi dôvodmi rozhodnutia krajského súdu, ktorý zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu (pričom rozhodnutie prvostupňového a odvolacieho správneho orgánu považoval za jeden celok, ktorým bol návrh na opravu údajov katastra zamietnutý), a ktoré bolo preskúmané v medziach podanej žaloby. Rozhodnutie krajského súdu je zrozumiteľné a vecne odôvodnené a odvolací súd nezistil dôvod na jeho zrušenie. Preto prvostupňový rozsudok, ako vecne správny, podľa § 219 O. s. p. potvrdil.